

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เอกสารหนังสือพิมพ์

- ชาวไทย. ฉบับวันที่ 11 มีนาคม 2505.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 11 เมษายน 2504.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 15 มิถุนายน 2504.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 17 มิถุนายน 2515.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 18 มกราคม 2505.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 18 มกราคม 2517.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2508.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 22 มีนาคม 2505.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 27 เมษายน 2505.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 29 มีนาคม 2505.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 31 พฤษภาคม 2509.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 4 กรกฎาคม 2515.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 4 สิงหาคม 2504.
ชาวไทย. ฉบับวันที่ 4 สิงหาคม 2518.
ไทยรัฐ. ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2517.
ไทยรัฐ. ฉบับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2509.
พิมพ์ไทย. ฉบับวันที่ 11 มีนาคม 2504.
พิมพ์ไทย. ฉบับวันที่ 20 พฤษภาคม 2505.
พิมพ์ไทย. ฉบับวันที่ 26 มกราคม 2505.
พิมพ์ไทย. ฉบับวันที่ 28 กันยายน 2502.
พิมพ์ไทย. ฉบับวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2505.
ศรีกรุง. ฉบับวันที่ 25 กันยายน 2498.
สยามนิกร. ฉบับวันที่ 14 พฤษภาคม 2511.
สยามนิกร. ฉบับวันที่ 17 กันยายน 2501.
สยามนิกร. ฉบับวันที่ 20 กันยายน 2501.
สยามนิกร. ฉบับวันที่ 26 สิงหาคม 2506.

- สยามนิกร. ฉบับวันที่ 4 มีนาคม 2505.
 สยามนิกร. ฉบับวันที่ 7 มีนาคม 2501.
 สยามนิกร. ฉบับวันที่ 8 ธันวาคม 2505.
 สยามรัฐ. ฉบับวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2517.
 สยามรัฐ. ฉบับวันที่ 12 เมษายน 2505.
 สยามรัฐ. ฉบับวันที่ 13 พฤศจิกายน 2516.
 สยามรัฐ. ฉบับวันที่ 25 มีนาคม 2501.
 สยามรัฐ. ฉบับวันที่ 26 มกราคม 2505.
 สยามรัฐ. ฉบับวันที่ 30 มิถุนายน 2508.
 สยามรัฐ. ฉบับวันที่ 31 ตุลาคม 2516.
 สารเสรี. ฉบับวันที่ 9 มกราคม 2508.

หนังสือภาษาไทย

- กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและ สำนัก
 นายกรัฐมนตรี. รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา: ความเสมอภาค
 ของโอกาสทางการศึกษา. พระนคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.
 กฤษณา พรหมเลิศ. วิเคราะห์เรื่องสั้นในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
 มหบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543
 การประถมศึกษา, กอง กรมสามัญศึกษา. รายงานการวิจัยอันดับที่ 8: สัมฤทธิผลการจัดการ
 ศึกษาภาคบังคับ. 2516. (ม.ป.ท.).
 การฝึกหัดครู, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาความต้องการของเด็ก และเยาวชนใน
 ประเทศไทย ในด้านประชากร สาธารณสุข โภชนาการ อาหารและการเกษตร การ
 ศึกษา สังคมสงเคราะห์ และกำลังคน และรายงานการสำรวจและวิจัยโครงการ
 สนับสนุนความต้องการของเด็กและเยาวชนประเทศไทย 2507. พระนคร: โรงพิมพ์การ
 ศาสนา กรมการศาสนา. (ม.ป.ป.).
 คณะกรรมการจัดงานวันเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. หนังสือวันเด็กและเยาวชน ปี 2519, ทางสายใหม่.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519.
 คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. หนังสือวันเด็ก ปี 2503, เด็กวัยรุ่นของเรา. 2503. (ม.ป.ท.).
 คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. หนังสือวันเด็ก ปี 2504, เด็กของเราเป็นที่รัก. พระนคร:
 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2505, เด็กของเรา ฟัง ดู อ่าน อะไร.** 2505. (ม.ป.ท.).

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2508.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2508.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2509.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2509.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2510.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2510.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2512.** กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์, 2512.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2513.** กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์, 2513.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2514.** กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์, 2514.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2515.** กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์, 2515.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2516.** กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์, 2516.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2517.** กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์, 2517.

คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ. **หนังสือวันเด็ก ปี 2518, ก้าวใหม่ของเยาวชน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518.

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. **การศึกษาเพื่อชีวิต และสังคม.** กรุงเทพฯ: สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518.

คณะกรรมการส่งเสริมศีลธรรมและจิตใจ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. **เพื่อเด็กไทย หัวใจของชาติ.** 2522. (ม.ป.ท.).

คณะอนุกรรมการวิจัยสาเหตุแห่งความผิดปกติบางลักษณะในคดีเด็กและเยาวชน คณะกรรมการวิจัยสาเหตุที่ทำให้คดีอาญาเพิ่มขึ้น สภาวิจัยแห่งชาติ. **รายงานผลการวิจัย เรื่อง สาเหตุแห่งความผิดปกติบางลักษณะในคดีเด็ก และเยาวชน.** 2509. (ม.ป.ท.).

คณินันต์ ตั้งใจตรง. **ความคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคมของขบวนการนักศึกษาไทย ระหว่าง พ.ศ. 2516-2519: ศึกษากรณีศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

คมกริช วัฒนเสถียร. **ศาลคดีเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 และฉบับที่ 2 พ.ศ.2506. พิมพ์ครั้งที่ 3. พระนคร: แพร์พิทยา, พ.ศ.2515.**

ชัยสิริ สมุทวณิช. **วรรณกรรมการเมืองไทย 14 ตุลา 16-6 ตุลา 19.** กรุงเทพฯ: อักษรเพชรเกษม, 2524.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ. จากป่าสู่เมือง: การศึกษาการเปลี่ยนแปลงในอุดมการณ์ของนัก
ศึกษาไทย จากปี 2519. กรุงเทพฯ: สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, บรรณาธิการ. จาก 14 ถึง 6 ตุลา. กรุงเทพฯ: โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

เชาวนะ ไตรมาศ. ข้อมูลพื้นฐาน 66 ปีประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบาย
การศึกษา, 2542.

ถนอม กิตติขจร, จอมพล. ประมวลคำปราศรัย จอมพลถนอม กิตติขจร 11 ธันวาคม 2510-
11 ธันวาคม 2511. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2512.

ถนอม กิตติขจร, จอมพล. ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพล
ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ในรอบปีแรกแห่งการบริหารของรัฐบาลปัจจุบัน (11
ธันวาคม 2506-11 ธันวาคม 2507). พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี,
2508.

ถนอม กิตติขจร, จอมพล. ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพล
ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (11 ธันวาคม 2507-11 ธันวาคม 2508). พระนคร: โรง
พิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2509.

ถนอม กิตติขจร, จอมพล. ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพล
ถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (11 ธันวาคม 2509-11 ธันวาคม 2510). พระนคร: โรง
พิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2511.

ถนอม กิตติขจร, จอมพล. ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพล
ถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ (17 พฤศจิกายน 2514-11 ธันวาคม 2515).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2516.

ถนอม กิตติขจร, จอมพล. ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ. 2513. (ม.ป.ท.).

ทวีศักดิ์ สุรชาติธำรงรัตน์. งานวิจัยเรื่อง อำนาจรัฐกับการสร้างแบบอย่าง "พลเมืองดี" ศึกษา
กรณีนักศึกษาสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2543.

ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. การเมืองระบบพหุชนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ. แปลโดย พรรณี ฉัตรพลรักษ์
และ ม.ร.ว. ประกายทอง สิริสุข. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

นพรัตน์ ตฤณชาติวณิชย์. การวิเคราะห์คำขวัญในฐานะกลไกการสร้างอุดมการณ์ของรัฐ ใน
สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481-2487). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
สื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

- นันทนา กปิลกาญจน์. รายงานผลการวิจัย แนวคิดทางการเมืองของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์: **ผลที่มีต่อการพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (ม.ป.ป.).
- บัญชาการตำรวจนครบาล, กอง กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน. **วันเด็ก 2512**. พระนคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2512.
- บัญชาการตำรวจนครบาล, กอง. **เอกสารเผยแพร่เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ.2511**. 2511. (ม.ป.ท.).
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. **ก่อนจะถึง 14 ตุลาฯ: ความเคลื่อนไหวทางการเมืองวัฒนธรรมของนักศึกษาและปัญญาชนภายใต้ระบอบเผด็จการทางทหาร (พ.ศ.2506-2516)**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- ประชาสงเคราะห์, กรม กระทรวงมหาดไทย. **รายงานการสำรวจวิจัยสภาพของเด็กเร่ร่อนและสาเหตุที่ทำให้เร่ร่อน**. พระนคร: โรงพิมพ์ของโรงเรียนประชาสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย, 2509.
- ประชาสงเคราะห์, กรม. **40 ปี กรมประชาสงเคราะห์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, 2523.
- ประภาศน์ อวยชัย. **เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา เรื่อง บทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชน กับความมั่นคงแห่งชาติ**. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517.
- เผยแพร่การศึกษา, กอง กระทรวงศึกษาธิการ. **เอกสารแนะนำการศึกษาและอาชีพ เรื่อง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ฉบับที่ 4**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2509.
- เผยแพร่การศึกษา, กอง กระทรวงศึกษาธิการ. **เอกสารแนะนำการศึกษาและอาชีพ เรื่อง การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของเด็ก ฉบับที่ 3**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2509.
- พยนต์ อัครพิชยนต์. **มูลเหตุของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- พรศักดิ์ ผ่องแก้ว และสายทิพย์ สุคติพันธ์. **การเมืองของเด็ก: กระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง**. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.
- พิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ. **ประชาภิวัฒน์: บทเรียน 25 ปี 14 ตุลา**. กรุงเทพฯ: โครงการวิถีทรรศน์, 2541.
- ระลึก ธานี. **วิวัฒนาการในการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทย (พ.ศ.2475-2503)**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

- รังสิมา ไชยดีตั้งกูร. แนวความคิดเรื่องหน้าที่พลเมืองในแบบเรียนประถมศึกษา (พ.ศ.2435-2533).
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2539.
- รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) เล่มที่ 9 ครั้งที่ 206 ถึงครั้งที่
225 พ.ศ.2509. พระนคร: สำนักเลขาธิการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. (ม.ป.ป.).
- รุ่งฤทธิ์ ศยามานนท์. นโยบายรัฐบาลไทย 2475-2519. เอกสารประกอบการศึกษาของแผนกวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ ลำดับที่ 2 คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2509. (ม.ป.ท.).
- ลิขิต อีรวะดิน. วิวัฒนาการการเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- วัชรินทร์ มัสเจริญ. แบบเรียนสังคมศึกษากับการกล่อมเกลากองเมืองในสมัย จอมพล สฤษดิ์
ธนรัตน์: ศึกษากรณีความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533.
- วันทนา เลิศสินไทย. นโยบายการจัดการศึกษาและขยายการศึกษาภาคบังคับของประเทศไทย
พ.ศ.2503-2520. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร, 2523.
- วิชาการ, กรม กองการวิจัย. รายงานวิจัยเด็กวัยรุ่น. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.
- วิชาการ, กรม. อนุสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษา. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.
- วิชาการสังคม, กอง กรมประชาสงเคราะห์. การอุปการะเลี้ยงดูเด็กในสถานสงเคราะห์. พระ
นคร: กรมประชาสงเคราะห์, 2503.
- ศิลปากร, กรม. บันทึกผลงานของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม. 2500. (ม.ป.ท.).
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลคดีเด็กและเยาวชน-
สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก. เอกสารเผยแพร่ประกอบกิจกรรมด้านนิทรรศการเนื่องใน
โอกาสครบรอบ 99 ปี วันสถาปนากระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพฯ: พรานนกการพิมพ์, 2534.
- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของ
เด็กไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 22. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2520.
- สมคิด ศรีสังคม, พันโท. วิชาอาชญาวิทยา เรื่อง การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน. พระนคร:
ส. ศิลปการพิมพ์, 2504.
- สมหมาย จันเรื่อง. พัฒนาการการศึกษาไทย อดีต ปัจจุบัน และในสหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2544.

- สถิตย์ ธีระรัชต์, จอมพล. **ประมวลสุนทรพจน์และผลงานของจอมพลสถิตย์ ธีระรัชต์**. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2507.
- สถิตย์ ธีระรัชต์, จอมพล. **ประมวลสุนทรพจน์ของจอมพลสถิตย์ ธีระรัชต์ นายกรัฐมนตรี ในระยะ 3 ปี แห่งการบริหารของคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2501-9 กุมภาพันธ์ 2505**. พระนคร: สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2505.
- สถิตย์ ธีระรัชต์, จอมพล. **ประมวลสุนทรพจน์ของจอมพลสถิตย์ ธีระรัชต์ นายกรัฐมนตรี ในปี 2505**. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2506.
- สถิตย์ ธีระรัชต์, จอมพล. **ประมวลสุนทรพจน์ของจอมพลสถิตย์ พ.ศ.2505-2506**. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2507.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **การศึกษาเกี่ยวกับเด็กเล็กในประเทศไทย 2516**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2517.
- สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ. **เอกสารประกอบการสัมมนาการวางแผนการศึกษาระดับชาติ วันที่ 7-11 กรกฎาคม 2512**. พระนคร: สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2512.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. **แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ.2504-2506 ระยะที่สอง 2507-2509**. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. **รายงานการประชุมสัมมนาระดับชาติ เรื่องเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**. ณ ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ ท่าवासกรี พระนคร วันที่ 2-6 พฤศจิกายน 2513.
- สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย ฝ่ายพัฒนาการเมืองและการปกครอง. **นโยบายของรัฐบาล พ.ศ.2475-ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย, 2521.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. **ทำเนียบหน่วยงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย**. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2530.
- สินีนางู เวชแพทย์. **แนวคิดของจอมพลสถิตย์ ธีระรัชต์ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2539.
- สุชาติศึกษา, กองกรมสาธารณสุข. **เอกสารสาธารณสุข เรื่องทารกสงเคราะห์**. พิมพ์แจกในงานปลงศพนายฮวด สติปริษา ณ เมรุวัดจักรวรรดิราชาวาส วันที่ 6 สิงหาคม พุทธศักราช 2476. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรตธนากร, 2476.

- สุนทรี มีพร้อม. วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการประกวด ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติระหว่าง ปี 2515-2519. ปรินญาณิพนธ์ปริญาณมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2522.
- สุรชาติ บำรุงสุข. ทหารกับประชาธิปไตยไทย: จาก 14 ตุลา สู่ปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 2541.
- เสนห์ จามริก. การเมืองกับการศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2523.
- อภิญา รัตนมงคลมาศ และวิวัฒน์ คติธรรมนิตย์. คนไทยกับการเมือง ปีติฤวิโยค. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา, 2547.
- อมรา พงศาพิชญ์. 40 ปีของการพัฒนาเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: ยูนิเซฟ, 2531.
- อาชีวศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. ปัญหาความไม่สงบในสถาบันอาชีวศึกษาหลัง 14 ตุลาคม 2516. 2518. (ม.ป.ท.).
- อุไรวรรณ พันธุ์ประพันธ์. การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก: ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญาณมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

คำขวัญวันเด็กใน ปี พ.ศ.2502-2519

คำขวัญวันเด็กปี 2502 ขอให้เด็กสมวัยปฏิบัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความก้าวหน้า

คำขวัญวันเด็กปี 2503 ขอให้เด็กสมวัยปฏิบัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความสะอาด

คำขวัญวันเด็กปี 2504 ขอให้เด็กสมวัยปฏิบัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่อยู่ในระเบียบวินัย

คำขวัญวันเด็กปี 2505 ขอให้เด็กสมวัยปฏิบัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่ประหยัด

คำขวัญวันเด็กปี 2506 ขอให้เด็กสมวัยปฏิบัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียร

คำขวัญวันเด็กปี 2508 เด็กจะต้องรักเรียนและเพียรทำดี

คำขวัญวันเด็กปี 2509 เด็กที่ดีต้องมีสัมมาคารวะ มานะบากบั่น และสมานสามัคคี

คำขวัญวันเด็กปี 2510 อนาคตของชาติจะสุกใสหากเด็กไทยแข็งแรง เรียนดี และมีความประพฤติเรียบร้อย

คำขวัญวันเด็กปี 2511 ความเจริญและความมั่นคงของไทยในอนาคตขึ้นอยู่กับเด็กที่มีวินัย ฉลาดเฉลียวฉลาด

และรักชาติยิ่ง

คำขวัญวันเด็กปี 2512 รู้เรียน รู้เล่น รู้สามัคคี เป็นความดีที่เด็กพึงจำ

คำขวัญวันเด็กปี 2513 เด็กประพฤติดี และศึกษาดีทำให้มีอนาคตแจ่มใส

คำขวัญวันเด็กปี 2514 ยามเด็กจงหมั่นเรียน เพียรกระทำดี เติบใหญ่จะได้มีความสุขความเจริญ

คำขวัญวันเด็กปี 2515 เยาวชนฝึกตนดี มีความสามารถ

คำขวัญวันเด็กปี 2516 เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ

คำขวัญวันเด็กปี 2517 สามัคคี คือพลัง

คำขวัญวันเด็กปี 2518 เด็ก คือทายาทของชาติไทย ต้องรวมพลังสร้างความดี

คำขวัญวันเด็กปี 2519 เด็กที่ต้องการเห็นอนาคตของชาติรุ่งเรือง จะต้องทำตัวให้ดี มีวินัยเสียแต่บัดนี้

ภาคผนวก ข.

สาส์นวันเด็ก และคำปราศรัยในงานวันเด็กในแต่ละปี¹คำปราศรัยในงานวันเด็กแห่งชาติ ในวันที่ 5 ตุลาคม 2502²

เด็กที่รักทั้งหลายของข้าพเจ้า

ตามที่ทางราชการได้จัดวัดเด็กขึ้นตามสากลนิยมในวันที่ 5 ตุลาคม นี้ ข้าพเจ้าได้มีสาส์นถึงท่านทั้งหลาย และกระทรวงศึกษาธิการได้พิมพ์แจกไปทั่วราชอาณาจักรแล้ว ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ กล่าวคำปราศรัยแก่ท่าน เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากสาส์นที่ได้พิมพ์แจกไป

ท่านทั้งหลายย่อมได้ยินได้ฟัง และคงจะเข้าใจอยู่บ้างแล้ว ในเรื่องงานปฏิวัติที่เรากำลังทำอยู่เวลานี้ งานปฏิวัติเป็นงานกวาดล้างที่ไม่ดีแก่ชาติ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ดี การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนี้ จะต้องมียุทธวิธีที่จริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตใจของเด็กซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ รับผิดชอบในชีวิตความเป็นไปของชาติในภายหน้าฉะนั้นเด็กจะต้องดำเนินตามวิถีทางปฏิวัติ คือ งดเว้นการประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่ดีอะไรเป็นทางที่ท่านทำอยู่แล้ว ก็พยายามรักษาความดีไว้ และประกอบทำความดีให้ยิ่งขึ้นไป

เรื่องสำคัญสำหรับเด็ก คือที่จะรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี เรื่องเหล่านี้บิดามารดา ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ ได้สั่งสอนอบรมท่านอยู่เสมอแล้ว ข้าพเจ้าขอเพิ่มเติมว่า สมัยก้าวหน้าเราต้องก้าวหน้าไปโดยไม่หยุดยั้ง ก้าวหน้าไปในทางที่ดี ไม่ใช่ในทางที่ร้าย แม้ว่าจะเป็นเด็กและยังเยาว์วัยก็ต้องก้าวหน้า เพราะวัยของท่าน อายุของท่าน ได้ก้าวหน้าไปทุกวัน เวลานี้อายุของท่านยังน้อย แต่อายุนี้อะไรก็มากขึ้นทุกที โลกที่เรากำลังอยู่ในเวลานี้เป็นโลกแห่งความก้าวหน้า ถ้าเราก้าวตามไปไม่ทันเราก็ต้องประสบความยากลำบากอย่างยิ่งในอนาคต และขอให้เข้าใจว่าอนาคตของของของท่านจะไม่เหมือนกับอนาคตของบิดามารดา หรือญาติที่สูงอายุอยู่แล้วในเวลานี้ ท่านจะต้องเผชิญปัญหาที่สำคัญมากกว่านี้ เนื่องจากที่ผู้คนพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เด็กในสมัยนี้ จะต้องเตรียมตัวสำหรับอนาคตมากกว่าเด็กสมัยก่อน

แต่ขอให้ท่านได้จำไว้ข้อหนึ่ง ว่าการปฏิวัตินั้น ไม่ได้หมายความว่าทำอะไรให้ผิดตรงข้ามกับของเก่าไปหมดทุกอย่าง การปฏิวัติสำหรับเด็กไม่ได้หมายความว่าเด็กจะไม่ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่ต้องอยู่ในโอวาทของครูอาจารย์ ไม่ได้หมายความว่าเด็กจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ ตรงกันข้ามงานปฏิวัติมุ่งหมายจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขแต่เรื่องที่ไม่ดี ส่วนเรื่องที่ดีนั้นจะต้องรักษาไว้ เช่นการเชิดชูบูชาของคัมภีร์มหากษัตริย์ เป็นที่เคารพสักการะของชาวไทย การดำรงรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การกตัญญูรู้คุณของบรรพบุรุษ การเคารพบิดามารดา การเชื่อฟังคำสั่งสอนคำครูอาจารย์ การรักษาระเบียบวินัยอันดีในบ้าน ในโรงเรียน เรื่องเหล่านี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลง ต้องการผดุงรักษาไว้ งานปฏิวัติไม่ได้มุ่งหมายจะเปลี่ยนไปในทางร้าย เช่น การอวดดีอวดดี ไม่ยำเกรงผู้ใหญ่ ไม่รู้คุณบิดามารดา ไม่เชื่อฟังครูอาจารย์นั้นเป็นระบอบอันตราย ระบอบ

¹สาส์นวันเด็กและคำปราศรัยวันเด็กที่กล่าวถึงนี้เป็นกรรวบรวมเท่าที่สามารถค้นพบได้.

²จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปราศรัยในงานวันเด็กแห่งชาติ 5 ตุลาคม 2502," ใน ประมวลสุนทรพจน์ ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ในระยะ 3 ปี แห่งการบริหารของคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2502 ถึง 9 กุมภาพันธ์ 2505 (พระนคร: สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2505), หน้า 55-58.

แห่งความเสื่อมเสีย ระบบอันเลวร้าย เรียกกันว่า คอมมิวนิสต์ ซึ่งเรากำลังขจัดกวาดล้างให้หมดสิ้นไปจากบ้านเมืองของเรา ขอให้เด็กทั้งหลายอย่าได้หลงเชื่อระบบเหล่านั้น เรื่องความรักครอบครัว เรื่องกตัญญูกตเวที เรื่องเคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ เรื่องรักษาระเบียบวินัยเป็นความต้องการอย่างสูงสำหรับประเทศชาติของเรา

เรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าจะต้องขอร้องแก่เด็กทั้งหลาย คือขอให้ท่านนึกอยู่เสมอว่าชาติบ้านเมืองเป็นของท่าน สมบัติของชาติที่มีอยู่ในวันนี้ กิตกเป็นของท่านในวันข้างหน้า เป็นความจำเป็นที่ท่านจะต้องช่วยบำรุงรักษาไว้ เด็กที่ไม่ได้รับการอบรมอย่างดี บางทีก็ไม่เข้าใจเรื่องนี้และไม่รู้จักรักษาสมบัติของชาติ ทำความชำรุดแตกหัก ความสกปรกเสียหายแก่ของกลางของสาธารณะด้วยการเล่นซุกซน การขีดเขียน การทิ้งของลงในถนน ความจริงบ้านเมืองและสิ่งซึ่งเป็นของกลางของสาธารณะทั้งหลาย มิใช่ของคนอื่นไกล คือครอบครัวอันใหญ่ ทรัพย์สินสมบัติในครอบครัวจะต้องเป็นของท่านฉันใด สมบัติของชาติก็จะเป็นมรดกตกทอดมาถึงท่านฉันนั้น ถ้าท่านไม่ช่วยกันรักษาให้ดี ท่านจะได้มรดกที่ไม่ดี ถ้าท่านช่วยกันบำรุงรักษา ท่านก็จะได้มรดกที่ดีมาเป็นของตนเอง เพราะฉะนั้นของกลางของสาธารณะสมบัติของชาติ จึงเป็นของมีค่าสำหรับตัวท่าน ท่านจะต้องช่วยกันบำรุงรักษาให้ดีไว้เสมอ และโปรดระลึกเสมอว่า ผืนแผ่นดินไทยนั้น เป็นมรดกอันล้ำค่า ที่บรรพบุรุษของเราได้รักษาไว้ด้วยหยาดเหงื่อและหยาดโลหิต ฉะนั้นเด็กไทยทุกคนจึงพึงยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเดียวกัน

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาข้างต้น ถึงเรื่องความก้าวหน้า เพื่อเตือนใจให้เด็กทั้งหลายพยายามสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเอง เริ่มแต่ความก้าวหน้าในการเล่าเรียนศึกษา ก้าวหน้าในสติปัญญาที่จะประกอบกิจการงานอาชีพที่จำเป็นสำหรับกาลข้างหน้าต่อไป ก้าวหน้าทางความคิดที่จะประกอบคุณงามความดี ทำสิ่งที่มีประโยชน์ ก้าวหน้าในทางนิสัยเห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่คนทั่วไป และเห็นแก่ประเทศชาติ เรื่องเหล่านี้เป็นความต้องการของระบบปฏิวัติและของสังคม ซึ่งข้าพเจ้าขอร้องให้เด็กทั้งหลายประพฤติปฏิบัติให้ทั่วกัน

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าวิงวอนขอคุณพระรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย คู่มาครองรักษาเด็กที่รักของข้าพเจ้า ให้เติบโตด้วยพลานามัยอันดี มีความก้าวหน้าในการศึกษาและความคิดสติปัญญาอย่างเพียงพอ สำหรับรับมรดกของชาติในภายหน้า ขอให้เด็กไทยทุกคนจงถือเป็นคติประจำใจไว้ตลอดว่า "ผลประโยชน์ของชาติไทยและผืนแผ่นดินไทยนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงรักและหวงแหนที่สุด ยิ่งกว่าชีวิตของตน" ในโอกาสนี้ขอให้เด็กทั้งหลายได้รับความรักอันจริงใจจากดวงใจของข้าพเจ้า

สวัสดี.

ศาสนในวันเด็กของชาติ ในวันที่ 3 ตุลาคม 2503³

นักเรียนและเยาวชนที่รักทั้งหลาย

ทุก ๆ ปี ในระยะ 5 ปีที่ล่วงมา ตั้งแต่ พ.ศ.2498 รัฐบาลได้จัดให้มีวันเด็กของชาติตามระเบียบสากล ในวันจันทร์แรกของเดือนตุลาคม ซึ่งปีนี้ตกในวันที่ 3 ตุลาคม คือวันนี้ เมื่อปีที่แล้วมา ท่านได้อ่าน ได้ฟังสาส์น และคำบรรยายมาหลายเรื่อง เช่น เรื่องการเคารพผู้ใหญ่ ความกตัญญูรู้คุณ ความขยันหมั่นเพียร การพึ่งตัวเอง การประหยัด การประพฤติดี ความสามัคคี ความรักชาติศาสนา เทอดทูนพระมหากษัตริย์ ความอดทน ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์ ความเป็นเด็กก้าวหน้าในสมัยปฏิวัติ การอยู่ในระเบียบวินัย การระวังรักษาสมบัติของชาติซึ่งบรรพบุรุษทำไว้ให้ การหวงแหนผืนแผ่นดินไทยยิ่งกว่าสิ่งอื่น รวมความที่ท่านได้รับคำแนะนำมาหลายเรื่องแล้ว

สำหรับปีนี้ ข้าพเจ้าอยากจะพูดกับท่าน เกี่ยวกับเรื่องที่ยังไม่เคยพูดกันมาในปีก่อน และจะพูดเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น คือเรื่อง "ความสะอาด" พูดกันเรื่องนี้เรื่องเดียวให้เข้าไปอยู่ในจิตใจของท่านทั้งหลาย

ความสะอาดมีความสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดมา ตั้งแต่คลอดออกจากรครรภ์มารดา และในทุกขณะที่เจริญวัยเติบโต ท่านอาจจะได้เคยเห็นมารดาหรือที่ป้าหน้าอาของท่าน คลอดบุตรในบ้านโดยมีแพทย์หรือนางพยาบาลที่มีความรู้มาควบคุม กิจการอันแรกที่แพทย์หรือนางพยาบาลทำ คือดัดมือนิ้วมือเท้าให้เตรียมมาสำหรับทำคลอด นั่นคือรักษาความสะอาด ท่านจะเห็นแพทย์และนางพยาบาลล้างมือของเขาเองหลายครั้งหลายหน ผ้า สำลี ยา และทุกสิ่งทุกอย่างที่เตรียมไว้รับเด็กที่เกิดใหม่ ต้องระวังให้สะอาดทั้งนั้น เมื่อเด็กคลอดจากรครรภ์ งานเบื้องต้นก็คือทำความสะอาดแก่เด็ก อาบน้ำและจัดทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความสะอาด สิ่งสำคัญที่สุดคือนัยน์ตา ซึ่งแพทย์หรือนางพยาบาลต้องทำความสะอาดอย่างดีที่สุด ความสกปรกเพียงนิดเดียวอาจจะทำให้เด็กเสียตา หรือเกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อไป น้ำที่จะหยอด นมที่จะให้ ต้องระมัดระวังเรื่องความสะอาดอย่างเคร่งครัด

ต่อไปนี้ ท่านคงจะจำได้เอง เมื่อท่านเติบโตขึ้นพอรู้ความ ท่านจะจำได้ว่าสิ่งสำคัญที่สุดที่มารดาหรือคนเลี้ยงของท่านกวัดจั้นกัณหา คือเรื่องความสะอาด ท่านจะถูกห้ามไม่ให้ไปเล่นในที่สกปรกโสโครก ห้ามทำสิ่งที่ไม่สะอาด ท่านจะถูกบังคับให้ไปอาบน้ำทำความสะอาด ในเมื่อมีอะไรสกปรก ท่านจะถูกดุถูกว่า ในเมื่อท่านไม่ระวังทำให้เสื้อผ้าสกปรก ต่อมาเมื่อท่านไปเข้าโรงเรียน ครูอาจารย์จะกวัดจั้นเรื่องความสะอาดอยู่ตลอดเวลา การแต่งกายต้องสะอาด หนังสือเรียนต้องสะอาด การบ้านหรืองานที่ต้องสะอาด ครูประจำชั้นจะต้องหมายเหตุในสมุดประจำตัว ว่าท่านเป็นคนสะอาดเรียบร้อยหรือไม่

ทำไมจึงต้องเป็นอย่างนั้น ทำไมมนุษย์ที่เจริญแล้วจึงต้องกวัดจั้นเรื่องความสะอาดตั้งแต่เกิดมา ทั้งนี้ก็เพราะว่า ความสะอาดเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับสุขภาพอนามัยของคน โรคภัยไข้เจ็บมากมายหลายอย่างเกิดจากความไม่สะอาด ความสะอาดเป็นเครื่องวัดความเจริญของมนุษย์ ที่เขาพูดกันว่าชาตินั้นเจริญมากกว่าชาตินี้ ประเทศนั้นเจริญกว่าประเทศนี้เขาดูกันที่ความสะอาด ชนชาติไหน หรือบ้านเมืองใดรักษาความสะอาดไว้ได้เสมอ นอกจากที่พลเมืองจะมีสุขภาพอนามัย สุขกายสบายใจแล้วยังได้รับการรับรองของโลกว่าเป็นชาติที่เจริญอีกด้วย

³จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "สาส์นในวันเด็กของชาติ วันที่ 3 ตุลาคม 2503," ใน ประมวลสุนทรพจน์ ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ในระยะ 3 ปี แห่งการบริหารของคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2502 ถึง 9 กุมภาพันธ์ 2505, หน้า 290-294.

โดยเหตุนี้ ทางราชการหรือเทศบาลจึงต้องสนใจอย่างยิ่ง ในเรื่องรักษาความสะอาดของบ้านเมือง นักเรียน และเยาวชนทั้งหลายอาจจะช่วยได้โดยวิธีง่ายๆ คือไม่ทำให้สกปรก ไม่ทิ้งอะไรไปในถนนหลวงหรือในที่ใดที่มีไม้สำหรับทิ้ง ไม่ขีดเขียนทำความไม่สะอาดให้แก่สิ่งสาธารณะ แม้ว่าจะเป็นก้อนหินหรือต้นไม้ อย่าเห็นดีเห็นชอบหรือเอาอย่างคนที่ขีดเขียนสลักชื่อของตนบนก้อนหิน โบราณสถานหรือถาวรวัตถุใดๆ เลย ชื่อเหล่านั้นจะไม่กลายเป็นเกียรติคุณ ตรงกันข้ามกลับจะเป็นการประกาศชื่อคนที่ทำความสกปรกโสโครก อย่างนี้ว่าใครเขาจะชื่นชมยินดีที่เห็นชื่อเราไปอยู่ในที่เหล่านั้น อันที่จริงเป็นที่เกลียดชังของคนทั่วไป ที่ไปทำความสกปรกให้แก่สาธารณสมบัติ

เมื่อปีกลายนี้มีนักเรียนนักศึกษาพวกหนึ่ง พร้อมใจกันทำความสะอาดลอมคลองข้างวัดปริณายก ยังเป็นเรื่องที่ติดตามติดใจข้าพเจ้าอยู่จนทุกวันนี้ ด้วยความชอบใจและชื่นชมยินดีในการกระทำของนักเรียนนักศึกษาพวกนั้น อันที่จริงข้าพเจ้าไม่ได้ขอร้องให้ทำถึงปานนั้น ข้าพเจ้าร้องขอแก่นักเรียนและเยาวชนทั้งหลายให้ช่วยกันรักษาความสะอาด ความสะอาดในตัวของท่าน เสื้อผ้าของท่าน บ้านเรือนเครื่องมือเครื่องใช้ของท่าน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขของตัวเอง กับอีกอย่างหนึ่ง คือขอย้ำทำความสกปรกโสโครก หรือความไม่เรียบร้อยให้แก่สาธารณะ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเพียงร้องขอไม่ให้เอาสิ่งโสโครกมาทิ้งในถนนหนทาง หรือทำความไม่สะอาดอย่างหนึ่งอย่างใดในที่สาธารณะ แม้แต่ในบ้านของท่านเองก็อย่างแสดงความสกปรกไม่เรียบร้อยออกมาให้ปรากฏแก่สายตาคนภายนอก เช่น ตากเสื้อผ้าในที่เปิดเผยริมถนนหลวง หรือปล่อยให้มီးอะไรไม่เรียบร้อยในบ้านของตนเองจนปรากฏออกมาภายนอก

ขอให้นักเรียนและเยาวชนทั้งหลายยึดถือความสะอาดเป็นหลักประจำใจ งานที่ท่านทำ หนังสือที่ท่านเขียน และอะไรทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน ก็ให้นึกถึงความสะอาดเรียบร้อย เพราะความสะอาดที่ท่านได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เกิดมา และในระหว่างเวลาที่เริ่มเติบโต ท่านจึงได้มีร่างกายสมบูรณ์ มีความน่ารักน่าเอ็นดู และเจริญขึ้นตามวัยตามเวลา ท่านเกิดมาในความสะอาด ท่านเติบโตแข็งแรงขึ้นมาด้วยความสะอาด ขอให้ท่านมีชีวิตอยู่ในความสะอาดตลอดไป ขอให้ท่านถือความสะอาดเป็นธรรมประจำใจข้อหนึ่งของท่าน และดวงใจของท่านเองนั้น จะพลอยไปด้วย หมายความว่าดวงจิตของท่านจะเป็นจิตใจที่สะอาด ไม่เห็นผิดเป็นชอบ หรือคิดอะไรในทางร้าย ท่านจะเป็นเด็กที่ดี สมเป็นเยาวชนของชาติไทย การเคยชินกับความสะอาด หรือการอยู่ในวงแวดล้อมที่สะอาดจะช่วยให้มันสมองของท่านปลอดโปร่ง มีสติปัญญาดี เล่าเรียนได้ดีสมควรปรารถนา ความสะอาดไม่ได้ให้ผลเพียงแต่ที่เห็นในภายนอก แต่ให้ผลลึกซึ้งเข้าไปถึงจิตใจและสติปัญญา คนที่สมองดีที่สุด คือคนที่รักษาความสะอาดที่สุด คนสกปรกไม่เคยมีความคิดสติปัญญาดีหรือทำความสำเร็จในทางที่ดีที่ชอบอย่างไรเลย

เมื่อปีกลายนี้ข้าพเจ้าได้ขอร้องแก่ท่านว่า เด็กในสมัยปฏิวัติต้องเป็นเด็กก้าวหน้า ในปีนี้ข้าพเจ้าขอเพิ่มอีกข้อหนึ่งว่า เด็กในสมัยปฏิวัติต้องเป็นเด็กสะอาด สะอาดทั้งร่างกาย ที่อยู่ เครื่องใช้ ตลอดถึงจิตใจไม่ทำผิดคิดร้ายมุ่งทำแต่คุณงามความดี ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กสะอาดทั่วไป และความสะอาดนี้จะช่วยให้ท่านเติบโตใหญ่ขึ้นมาเป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ ทำประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไปภายหน้า

ขอให้นักเรียนและเยาวชนทั้งหลาย จงได้รับความรักจากใจจริงของข้าพเจ้า

สวัสดี.

ศาสนในวันเด็กของชาติ ในวันที่ 2 ตุลาคม 2504⁴

นักเรียนและยุวชนที่รักทั้งหลาย

ทางราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวข้าพเจ้าเอง ได้ถือวันเด็กของชาติเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในรอบปี ได้เคยมีศาสนของนายกรัฐมนตรีถึงนักเรียนและยุวชนทั้งหลาย ในวันจันทร์แรกของเดือนตุลาคม ซึ่งถือตามสากลนิยมว่าเป็นวันเด็กของชาติ ในสมัยก่อนได้เคยมีการให้ออวาหรือของขวัญให้นักเรียนและยุวชนทั้งหลายประเพณีปฏิบัติในหลักธรรมจรรยาปีละหลายๆ ข้อ มาถึงสมัยปฏิวัตินี้ ข้าพเจ้าได้เปลี่ยนวิธีเป็นการขอร้องข้อเดียวพูดกันให้เข้าใจจริงๆ ร้องขอกันจริงๆ เพียงข้อมเดียวเท่านั้น เมื่อ พ.ศ.2502 ข้าพเจ้าได้ร้องขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กก้าวหน้า ต่อมาในปี พ.ศ.2503 คือเมื่อปีกลายนี้ ข้าพเจ้าได้ร้องขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติจงเป็นเด็กที่สะอาด มาถึงปีนี้ ข้าพเจ้าก็จะร้องขอเพียงข้อมเดียวเหมือนกัน คือขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กที่อยู่ในระเบียบวินัย

ทั้งนี้ก็เพราะว่า ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่อยู่กันเป็นบ้านเมือง เป็นประเทศชาติ ซึ่งทุกคนจะต้องประพฤติภายในขอบเขตของกฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบวินัย และขนบประเพณี ใครจะทำอะไรตามชอบใจของตัวไปทุกอย่างไม่ได้ มนุษย์ที่เจริญแล้วต้องเป็นอย่างนี้เหมือนกันทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าในประเทศใดบ้านเมืองใด มีแต่สัตว์และคนป่าเท่านั้นที่สามารถจะทำอะไรก็ได้ตามชอบใจ ไม่จำเป็นต้องมีระเบียบวินัย แต่สำหรับคนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ เป็นตำบล เป็นบ้านเมืองจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยเป็นขอบเขตของความประพฤติอยู่เสมอ ไม่ว่าเด็กไม่ว่าผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็ชนชั้นหรืออาชีพใด ทหารต้องมีระเบียบวินัยเพราะถ้าขาดระเบียบวินัยก็ไม่สามารถจะไปสู้รบกับใครได้ ข้าราชการต้องมีระเบียบวินัยเพราะถ้าไม่มีรัฐบาลก็ตั้งอยู่ไม่ได้ พระสงฆ์ต้องมีระเบียบวินัยถ้ามิฉะนั้นพระศาสนาก็จะเสื่อมสิ้นไปเสียนานแล้ว บุคคลยังมีฐานะสูงขึ้นไปถึงยังต้องอยู่ในกรอบของระเบียบวินัยมากขึ้น องค์พระมหากษัตริย์ประมุขแห่งชาติเองต้องทรงอยู่ในระเบียบวินัยมากกว่าคนอื่น ทรงทำอะไรตามพระราชหฤทัยได้น้อยกว่าคนทั้งหลาย เพราะต้องทรงตกอยู่ในวงล้อมแห่งราชประเพณี พิธีการ กฎมณเฑียรบาล และระเบียบจุกจิกยิ่งกว่าคนธรรมดาเป็นอันมาก

เพราะเหตุที่ระเบียบวินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันเช่นนี้ นักเรียนและยุวชนทั้งหลายคงจะจำได้ ว่าตั้งแต่ท่านรู้ความมา ท่านต้องถูกสอนถูกเตือน และถูกบังคับให้อยู่ในระเบียบวินัยเสมอ คำสอนอันแรกๆ ที่ท่านได้รับจากพ่อแม่ก็คือ อย่าซุกซน ต้องพูดให้เพราะ ต้องมีกิริยาเรียบร้อย อย่างทำอะไรแตกหัก อย่าทำความสกปรก อย่าทำให้ใครบาดเจ็บเสียหาย อย่าใช้วาจาหยาบ อย่าข่มเหงใคร ต้องเชื่อฟังพ่อแม่ เรื่องเหล่านี้เด็กได้รับคำสั่งสอนตักเตือนมาตั้งแต่เริ่มรู้ความ นี่ก็คือระเบียบวินัย พ่อเติบโตขึ้น เมื่อท่านสามารถไปโรงเรียนได้ พ่อแม่และผู้ปกครองก็ต้องคอยกวดขันดูแล ให้แต่งกายเรียบร้อย ของอะไรไม่มี พ่อแม่ก็ต้องยอมลำบากเสียสละหาเงินไปซื้อ เพื่อให้ลูกมีเครื่องใช้ มีหนังสือ มีเครื่องแต่งกายตามระเบียบโรงเรียน ต้องพยายามให้ลูกไปถึงโรงเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด นี่ก็เป็นเรื่องระเบียบวินัย พอเข้าไปอยู่ในโรงเรียนก็ต้องพบระเบียบข้อบังคับมากมายหลายอย่าง เช่น ระเบียบการเคารพครูอาจารย์ ระเบียบการเรียนในชั้น ระเบียบการทำงานที่ครูจะให้ ระเบียบความประพฤติในโรงเรียน และอะไรต่างๆ อีกมากมาย รวมความว่าท่านเติบโตขึ้นมาเพียงไรท่านก็ต้องพบระเบียบวินัยมาก

⁴จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "ศาสนในวันเด็กของชาติ วันที่ 2 ตุลาคม 2504," ใน ประมวลสุนทรพจน์ ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ในระยะ 3 ปี แห่งการบริหารของคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2502 ถึง 9 กุมภาพันธ์ 2505, หน้า 621-626.

ขึ้นเพียงนั้น เมื่อสำเร็จการศึกษา ท่านไปรับราชการหรือไปประกอบอาชีพทางใด ท่านก็ต้องพบระเบียบวินัยไปทุกแห่ง ถ้าท่านเป็นทหารท่านจะต้องอยู่ในวินัยอันเคร่งครัดของทหาร ท่านไปรับราชการพลเรือนท่านก็ต้องอยู่ในวินัยข้าราชการพลเรือน ท่านไปทำงานในธนาคาร องค์กรการค้า บริษัท หรือสถาบันอันใด ท่านก็ต้องพบระเบียบวินัยไปทุกแห่ง ถ้าท่านประกอบอาชีพอิสระ เช่น เป็นแพทย์ เป็นทนายความ เป็นนักศิลป์ ช่างฝีมือ หรืออะไร ท่านก็ต้องสร้างระเบียบวินัยของท่านขึ้นเอง เป็นระเบียบวินัยที่บังคับตัวท่านเอง หรือสำหรับผู้ช่วยคนงานในความควบคุมของท่าน ไม่มีทางใดเลยที่มนุษย์จะเลี่ยงหนีระเบียบวินัยไปได้ นอกจากคนที่ไม่ทำอะไร ไม่ประกอบสัมมาชีพโดยสุจริต ผู้ที่ประพฤติผิดประกอบมิชอาชีพ ซึ่งจะทำไปได้เพียงชั่วคราว อาจจะไม่เลี่ยงหนีระเบียบวินัยไปได้ชั่วขณะหนึ่ง แต่ลงท้ายที่สุดก็ต้องเข้าไปสู่ระเบียบวินัยของคุกตะราง ซึ่งเคร่งครัดรุนแรงกว่าระเบียบวินัยทางอื่นเป็นอันมาก

รวมความว่ามนุษย์เราหนีระเบียบวินัยไม่พ้น เพราะระเบียบวินัยเป็นของจำเป็นสำหรับมนุษย์ ที่ต้องมีชีวิตอยู่ร่วมกับมนุษย์ทั้งหลาย แต่ก็เผชิญมีมารร้ายอันหนึ่งมาดลใจหรือชักจูงให้เด็กทำผิด ด้วยความไม่รู้หรือด้วยความคิดวิปริตอะไรขึ้นมา ไม่อยากจะทำอย่างที่คนอื่นทำ ไม่อยากอยู่ในระเบียบอันดีเหมือนคนทั้งหลาย ถูกห้ามอะไรมักจะอยากลองทำเพื่อฝ่าฝืนข้อห้าม นิสัยอันนี้มีอยู่บ่อยๆ ในหมู่ยุวชน ซึ่งเป็นนิสัยที่ไม่ให้คุณความดีอะไรเลย มีแต่ให้โทษตลอดเวลา เมื่อฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียนก็ต้องรับโทษตามกฎหมายของโรงเรียน ถ้าต้องรับโทษแล้วไม่เข็ดหลาบ ก็ถูกโรงเรียนไล่ออก เป็นการตัดทางที่จะได้เล่าเรียนศึกษา ตัดอนาคตของตัวเอง ถ้าเผชิญเด็กที่ไม่อยู่ในระเบียบวินัยนี้เป็นชั้นเด็กโต เกิดมีมักเรียนอื่นนิยมชมชอบว่าเป็นคนเก่งถือเอาเป็นตัวอย่าง และมีพวกพ้องมากเข้าทำความยากลำบากแก่การปกครองบังคับบัญชา ก็กลายเป็นเรื่องรวน เรื่องแข็งสิทธิ เรื่องวุ่นวาย ถ้าหากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาไม่สามารถจะปราบได้ ก็อาจจะร้อนถึงทางบ้านเมืองต้องกำหนดปราบปราม ซึ่งเป็นที่น่าเสียใจว่า เรื่องเช่นนี้ไม่ควรจะเกิดขึ้นแก่เด็กหรือยุวชน คนเพียงน้อยคนสามารถจะทำให้คนส่วนมากพลอยเดือดร้อนไปด้วยได้ และผลร้ายอันนี้ก็จะกระทบกระเทือนชีวิตของท่านเองในภายหน้า แม้ท่านจะสำเร็จการศึกษาไปทำงานทำ ไม่ว่าจะป็นราชการหรืองานบุคคลอย่างหนึ่งอย่างใดประวัติของท่านที่ชอบทำผิดฝ่าฝืนระเบียบวินัยมาแต่ยังเยาว์ จะตัดหนทางที่ท่านจะได้งานที่ดี ตัดความเจริญก้าวหน้าในชีวิตของท่านเอง เพราะไม่มีใครอยากจะได้คนที่ขึ้นชื่อว่า ไม่มีระเบียบวินัย มาไว้ในโรงงานของเขา ถึงหากจะรับเข้ามา เขาก็คงไม่ไว้วางใจให้รับผิดชอบในงานสำคัญ ที่จะเป็นทางก้าวหน้าได้จริงๆ

ขอให้เชื่อเถิด นักเรียนและยุวชนที่รักทั้งหลายว่า ระเบียบวินัยเป็นของดี เป็นของจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคนทุกชนชั้น ระเบียบวินัยทำให้มนุษย์สามารถอยู่ด้วยกันด้วยความผาสุก ระเบียบวินัยเป็นของสวยงาม เป็นเครื่องเจริญตาเจริญใจ ตัวท่านเองตั้งแต่เด็กมาก็มีความรู้สึกอย่างนี้อยู่แล้วโดยธรรมชาติ เด็กๆ ชอบดูแถวทหาร เพราะทหารเดินแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย เด็กชายเล็กๆ ชอบแต่งเครื่องแบบทหารไม่ใช่เพราะมีสีสรรหรือสวยงามกว่าเครื่องแต่งกายอื่น แต่เป็นสัญชาตญาณอันหนึ่งที่ธรรมชาติสร้างให้มนุษย์รู้จักรักสิ่งที่เป็นระเบียบมาตั้งแต่เริ่มรู้ความระเบียบเป็นของสวยงาม ไม่ว่าจะในตัวคน หรือสิ่งก่อสร้าง หรือพัสดุสิ่งของอันใด หมู่ชนที่เจริญคือหมู่ชนที่เขาทำอะไรเป็นระเบียบ ถ้าท่านได้มีโอกาสไปเห็นความเป็นไปในประเทศที่เขาเจริญจริงๆ ท่านจะเห็นได้ว่าความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีอยู่ในเลือดในนิสัยของคน ชาวภาคีกรของประเทศที่เจริญแล้ว เขาทำไร่นา ปลูกพืชผัก อย่างเป็นระเบียบสวยงาม แม้แต่การตัดฟันมากองไว้ในบ้าน เขาก็ตัดให้ได้ขนาดเท่ากัน วางกองอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เขาก็มีที่ดินในบริเวณเคหสถานแม้แต่เล็กน้อย เขาก็ปรุงแต่งให้เป็นระเบียบอันดี ประเทศที่เขาสามารถปลูกฝังระเบียบวินัยให้เข้าอยู่ในเลือดในจิตใจคนเช่นนี้ ย่อมมีความปลอดภัยและผาสุก ไม่มีเรื่องทะเลาะวิวาท

โครงการ หรือการประทุษร้ายกันมีน้อยที่สุด ทุกคนสามารถตั้งหน้าทำมาหากินโดยปกติสุข สร้างตัวสร้างครอบครัว สร้างอนาคต ความก้าวหน้าในชีวิตได้เป็นอันมาก

ด้วยเหตุนี้ นักเรียนและเยาวชนที่รักทั้งหลาย คำขอร้องในวันเด็กของชาติครั้งนี้ ข้าพเจ้าจึงขอร้องว่า ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กที่มีระเบียบวินัย ด้วยความรักระเบียบวินัยเท่านั้นที่ท่านสามารถจะเป็นพลเมืองดีของชาติในเมื่อท่านเติบโตต่อไปภายหน้า ด้วยการทำให้อยู่ในขอบเขตของระเบียบวินัยเท่านั้นที่ท่านจะสามารถประสบความสำเร็จในการเล่าเรียนศึกษา และในกรงานธุรกิจที่ท่านจะประกอบทำต่อไปด้วยการยึดถือระเบียบวินัย ท่านจะสามารถรับผิดชอบในโชคชะตาของประเทศชาติ และรักษามรดกที่พ่อแม่บรรพบุรุษของเราได้สร้างไว้ให้ชาติไทยจะเติบโตเข้มแข็งและวัฒนาถาวรได้ ด้วยความเป็นชาติที่มีระเบียบวินัย และชาติไทยจะเป็นชาติมีระเบียบวินัยได้ก็ด้วยวิธีเดียวกันคือ นักเรียนและเยาวชนทั้งหลายต้องเริ่มรู้จักรักษาระเบียบวินัยไปตั้งแต่วัยเยาว์

ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กมีระเบียบวินัย ขอให้ชาติไทยที่รักของเรางดประพฤติกดประทุษร้าย และขอให้นักเรียนและเยาวชนทั้งหลายจงได้รับความรักอย่างจริงใจจากข้าพเจ้าทุกคน

สวัสดี.

สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 1 ตุลาคม 2505⁵

นักเรียนและเยาวชนของชาติ ที่รักทั้งหลาย

ในโอกาสที่วันเด็กแห่งชาติได้เวียนมาบรรจบครบรอบปีอีกวาระหนึ่งในวันที่ 1 ตุลาคมนี้ ข้าพเจ้าขอส่งความรักใคร่และปรารถนาดี มายังเด็กที่รักทั้งหลายโดยทั่วถึงกัน

วันเด็กแห่งชาติ เป็นวันที่รัฐบาลถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งวันหนึ่ง เพราะเป็นวันที่จัดขึ้นเพื่อให้คนทุกคน ไม่เลือกเพศและวัย ได้ตระหนักในความสำคัญของบรรดาเยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลปฏิวัติอันมีข้าพเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่นี้ ได้มีความห่วงใยเป็นที่สุด การที่รัฐบาลได้พยายามสร้างและดำเนินงานตามแผนและโครงการพัฒนาการต่างๆ ของชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการศึกษาอยู่อย่างขมักเขม้นในเวลานี้ก็เพราะความเป็นห่วงใยในการอยู่ดีกินดีของพี่น้องประชาชนคนไทยและความปลอดภัยของชาติในอนาคตนั่นเอง

ในแต่ละปีที่ผ่านมาข้าพเจ้าได้ถือเอาวันอันเป็นมงคลยี่สิบนี้ วังวอน ขอร้อง ให้นักเรียนและเยาวชนที่รักทั้งหลายได้พากันประพฤติปฏิบัติเป็นคนดี ตามเรื่องที่ข้าพเจ้าได้คัดเลือกแล้วเห็นว่าสำคัญเพียงปีละ 1 เรื่อง เช่น ในปี 2502 ข้าพเจ้าขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติจงเป็นเด็กที่รักความก้าวหน้า ในปี 2503 ถัดมา ข้าพเจ้าขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติจงเป็นเด็กที่รักความสะอาด และเมื่อปีที่แล้ว คือเมื่อปี 2504 ได้ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัตินี้จงเป็นเด็กที่อยู่ในระเบียบวินัย การที่ข้าพเจ้าขอร้องกันเพียงปีละเรื่องเดียวก็เพื่อจะให้ท่านจดจำนำเอาไปปฏิบัติให้บังเกิดผลดีให้จงได้

สำหรับวันเด็กแห่งชาติปีนี้ ข้าพเจ้าก็จะขอร้องตักเตือนท่านให้เป็นเด็กที่ดีอีกเรื่องหนึ่ง เพียงเรื่องเดียวเช่นกันคือ ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัตินี้ทุกคนจงเป็นเด็กที่ประหยัด

การประหยัด หมายถึงการอดออมถนอมใช้ทรัพย์สินเงินทองที่ตนมีอยู่หรือที่หามาได้ให้เป็นคุณประโยชน์ตามที่สมควรและจำเป็นจริงๆ เช่น ใช้ซื้อหาอาหารมารับประทานตามความต้องการ เท่าที่เห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์

⁵จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 1 ตุลาคม 2505," ใน *ประมวลสุนทรพจน์ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี* ในปี 2505 (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2506), หน้า 280-283.

แก้ร่างกาย ใช้ซื้อหาเสื้อผ้ามานุ่มหม่อมตามความจำเป็น เหล่านี้เป็นต้น การประหยัดมิใช่หมายความว่า เป็นการตระหนี่ที่เหนียวที่ไม่ยอมกิน ไม่ยอมใช้อะไรเลย แต่ก็ไม่ใช่ว่าใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย ใช้เงินไปในทางที่ไม่มีคุณประโยชน์ หรือไม่มีความจำเป็นเหมาะสมกับฐานะ เช่น การเล่นพนัน ซื้อเสื้อผ้าอาภรณ์ ดูหนังดูละคร ซื้อของกินของเล่นเกินความจำเป็น เหล่านี้เป็นต้น การประหยัดเป็นสิ่งตรงกันข้ามกับความว่างเปล่า สิ่งใดที่เราใช้เงินไปแล้วไม่ได้อะไรขึ้นมา หรือมีผลไม่คุ้มค่า เราเรียกว่าไม่ประหยัด หรือถึงจะมีผลคุ้มค่าแต่ถ้าเกินกำลังทรัพย์ที่เราหามาได้ หรือเรายังมีสิ่งอื่นที่มีความจำเป็นจะต้องใช้เงินมากกว่ารออยู่ ดังนั้นก็เรียกว่าไม่ประหยัด เช่น ท่านเป็นนักเรียน ผู้ปกครองให้เงินค่าอาหารกลางวันมาวันละ 3 บาท แทนที่จะซื้ออาหารรับประทานกลางวัน แต่ท่านกลับไปซื้อของเล่นเสีย ดังนั้นก็นับว่าไม่เป็นการประหยัด

หนทางที่ท่านทั้งหลายซึ่งยังเป็นเด็กอยู่จะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้นั้นมีอยู่ด้วยกันหลายอย่าง นอกจากจะประหยัดค่ารถไปโรงเรียน ประหยัดค่าซื้อของที่ไม่มีประโยชน์แล้ว ท่านอาจจะประหยัดค่าหนังสือ ค่าเสื้อผ้า และเครื่องใช้ต่างๆ ได้ โดยการทูลถนอมใช้ ไม่โยนทิ้งขว้างให้ชำรุดเสียหายรวดเร็วกว่ากำหนด ประหยัดกระดาษ ดินสอ น้ำหมึก โดยไม่ฉีกหรือขีดเขียนเล่น หรือประหยัดด้วยการช่วยผู้ปกครองทำงานในเรื่องที่ท่านสามารถทำได้ เช่น ช่วยทำงานในบ้านก็จะทำให้ประหยัดค่าจ้างคนใช้ คนสวน ได้เดือนละหลายร้อยบาท ช่วยในการซักเสื้อผ้าก็จะประหยัดค่าซักลดลงไปได้มาก หรือแม้แต่หากท่านจะมีมานะพยายามเดินไปโรงเรียนในกรณีที่อยู่ไม่ไกลมากนักก็จะประหยัดค่ารถลงไปได้อีกมิใช่น้อย ดังนี้ เป็นต้น

การหัดนิสัยให้ประหยัดได้วิธีหนึ่งก็คือ การทำแผนการใช้จ่ายเงินของตนไว้ เช่น ท่านได้รับเงินจากผู้ปกครองมาเป็นค่าอาหารกลางวัน ไม่ว่าจะป็นรายวันรายเดือนหรือสัปดาห์อะไรก็ตาม ก็ขอให้ท่านเขียนกำหนดจดลงไว้ล่วงหน้าว่า จะต้องแบ่งเป็นค่ารถเท่าไร ค่าอาหารเท่าไร ค่าซื้อของเท่าไร และจะเก็บเท่าไร แล้วพยายามใช้ตามที่กำหนดไว้แล้วนั้นให้ได้ ดังนี้เป็นอาทิ การกำหนดตารางใช้จ่ายไว้ล่วงหน้า แล้วพยายามทำให้ได้ตามที่ว่านั้นเป็นวิธีที่นิยมทำกันมากในชาติที่เจริญแล้ว เช่น อเมริกา ในเยอรมนี และที่ญี่ปุ่น เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ดี การประหยัดก็มีอุปสรรค หรือมีสิ่งยั่วยุไม่ให้เป็นคนธรรมดาสามัญกระทำได้อยู่หลายประการ ท่านจะต้องมีความตั้งใจจริง หมั่นฝึกหมั่นหัด และหมั่นบังคับความอยากได้ อยากเล่น อยู่เป็นประจำ จึงจะกระทำได้ดี เด็กที่รักทั้งหลาย ท่านยังเป็นเด็กอยู่จึงยังมีโอกาสที่จะฝึกฝนตนให้เป็นคนมีนิสัยประหยัดได้ง่ายกว่าคนอื่น ๆ ฉะนั้นจึงขอให้ทุกคนจงแข่งกันในการเป็นคนตั้งใจจริงต่อการประหยัดเสียแต่บัดนี้จะได้กลายเป็นนิสัยเป็นเครื่องแสดงความเข้มแข็งของท่านต่อไปในภายหน้า การประหยัดเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้แก่ทั้งบุคคลผู้ประหยัด และแก่ประเทศชาติ ซึ่งท่านก็ย่อมจะพอรู้แล้วว่า ในบรรดาชาติที่กล่าวนามมานั้น เขาได้เจริญก้าวหน้าเพียงใด ถ้าท่านรักชาติไทยของท่าน อยากให้ประเทศชาติของเราเจริญก้าวหน้า ก็จงพากันหัดเป็นคนประหยัดเสียแต่บัดนี้ ชาติไทยที่รักยิ่งของเรายังต้องการให้คนไทยมีนิสัยรักการประหยัดอีกมากนัก จึงหวังว่าบรรดาเยาวชนที่รักของข้าพเจ้าทั้งหลายคงจะให้ความร่วมมือร่วมใจฝึกหัดตนให้เป็นคนมีนิสัยประหยัด เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติที่รักของเราสืบไป

ขอให้เด็กไทยในสมัยปฏิวัติ จงได้รับความรักใคร่และปรารถนาดีจากใจจริงของข้าพเจ้า และ "จงเป็นเด็กประหยัด" ทุกคน

ศาสน์เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 7 ตุลาคม 2506⁶

นักเรียนและเยาวชนของชาติ ที่รักทั้งหลาย

วันเด็กแห่งชาติ ได้เวียนมาบรรจบครบรอบปีอีกวาระหนึ่ง ในวันจันทร์ที่ 7 ตุลาคม คือวันนี้ ในฐานะที่วันเด็กแห่งชาตินี้ มีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศชาติมาก เพราะเด็ก ๆ ในวันนี้ คือผู้ที่จะต้องรับผิดชอบในการบริหารและการพัฒนาประเทศชาติแทนผู้ใหญ่สืบไปในอนาคต ทางราชการจึงจัดให้มีงานวันเด็กแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นที่ระลึกละแฉงใจ บรรดานักเรียนและเยาวชนทั้งหลายของชาติว่าท่านนั้นเป็นผู้ที่จะต้องมีการกระทำที่อันสำคัญยิ่ง ในอันที่จะต้องรับผิดชอบต่อความมั่นคงปลอดภัยและการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในภายหน้า เอกราช และความเจริญก้าวหน้าของชาติไทยในอนาคตอยู่ในกำมือของนักเรียนและเยาวชนของชาติทั้งสิ้น เพราะผู้ใหญ่ในวันนี้ย่อมจะมีการล้มหายตายจากไป ตามหลักกรรมดาของการเกิด แก่ เจ็บ และตาย อันเป็นหลักกรรมชาติ และท่านทั้งหลายก็ย่อมจะเจริญเติบโตขึ้นมา เพื่อรับภาระเป็นผู้ใหญ่สืบแทนต่อไปในเมื่อถึงวันนั้น ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงมีความปรารถนาอันจริงใจที่จะมาพูดจาปราศรัยกับท่าน ด้วยความรักและปรารถนาดี และด้วยความที่มีความห่วงใยต่อความปลอดภัยของประเทศชาติ เอกราช และอธิปไตยของชาติไทยเรานั้น นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีค่าอันสูงยิ่ง เพราะบรรพบุรุษผู้กล้าหาญของเราต้องเอาชีวิตและเลือดเนื้อของท่านเข้าฟันฝ่าคมอาวุธของศัตรูผู้รุกราน เพื่อป้องกันมาด้วยความยากลำบากแล้วเลือดตาแทบกระเด็น ถ้าได้ศึกษาประวัติศาสตร์แล้วท่านจะเห็นได้ว่า แทบจะไม่มีที่ใดในผืนแผ่นดินไทยนี้เลยที่บรรพบุรุษของเราจะไม่เอาชีวิตของท่านเป็นเดิมพัน ใช้อาวุธคู่มือของท่านเข้าฟันฟันเพื่อป้องกันการรุกรานของศัตรูมาก่อน กระดูกและเลือดเนื้อของท่านต้องทับถมล้มตายลงในผืนแผ่นดินนี้เป็นเวลานานนับร้อยๆ ปี มาแล้ว ขอให้เราทุกคนจงได้นึกถึงความเสียสละอันสูงสุดของบรรพบุรุษ ขอให้เราทุกคนจงมาร่วมใจกันปฏิญาณว่า เราจะเสียสละทั้งชีวิตและเลือดเนื้อเพื่อเช่นสังเวทียุญธอันกล้าหาญของบรรพบุรุษ ด้วยการที่เราจะต้องมีความจงรักภักดีต่อชาติไทย เราจะช่วยกันเสียสละทุกอย่างเพื่อป้องกันคุ้มครองเอกราชและอธิปไตยของชาติไว้ และจะอุทิศชีวิตและกายใจ ให้ความขยันหมั่นเพียรของตนทำการพัฒนาชาติที่รักยิ่งของเรานี้ให้มีความเจริญก้าวหน้าไปด้วยดีที่สุด

บรรดานักเรียนและเยาวชนของชาติที่รักทั้งหลาย ด้วยความรักและความภักดีต่อประเทศชาติแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอต่อการที่เราจะช่วยกันป้องกันเอกราชและอธิปไตยของชาติได้ เราจะต้องใช้ความขยันหมั่นเพียรในการที่จะสร้างคุณความดีทุกประการที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความเจริญก้าวหน้าให้แก่ชาติด้วยจึงเป็นการเพียงพอ ฉะนั้นในวันอันสำคัญยิ่งต่ออนาคตของชาติ คือวันเด็กแห่งชาติในวันนี้ คำขวัญที่ข้าพเจ้าจะมอบไว้ให้บรรดานักเรียนและเยาวชนของชาติไทยที่รักทุกคน ประจำปีนี้ก็คือ "ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรมากที่สุด" ท่านที่รักทั้งหลายคงจะจำได้ว่านับตั้งแต่ได้มีการปฏิวัติวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2502 เป็นต้นมา ในฐานะที่เป็นหัวหน้ารัฐบาลปฏิวัตินี้ และเป็นผู้ที่มีความรักและความห่วงใยในบรรดาเยาวชนและอนาคตของชาติมากที่สุดผู้หนึ่ง ข้าพเจ้าได้เคยมอบคำขวัญให้แก่บรรดาเยาวชนของชาติทั้งหลายในวันเด็กแห่งชาติไว้เป็นการประจำเสมอมาทุกปี เช่น ในปี พ.ศ.2502 ได้เคยให้ไว้ว่า "ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความก้าวหน้า" ในปี พ.ศ.2503 ที่ได้ให้ไว้ว่า "ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่รักความสะอาด" ในปี พ.ศ.2504 ให้ไว้ว่า "ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่อยู่ใน

⁶จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "ศาสน์เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 7 ตุลาคม 2506," ใน ประมวลสุนทรพจน์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ.2505-2506 (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2507), หน้า 1246-1249.

ระเบียบวินัย" และเมื่อปีกลายนี้ คือปี พ.ศ.2505 ข้าพเจ้าได้ให้คำขวัญแก่บรรดาเด็กและเยาวชนของชาติไว้ว่า "ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่ประหยัด" ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าถ้าบรรดานักเรียนและเยาวชนของชาติสามารถปฏิบัติตนตามคำขวัญที่ข้าพเจ้าขอไว้เพียงปีละ 1 เรื่องเท่านั้นได้แล้วก็ย่อมเป็นที่เชื่อได้ว่า อนาคตของชาติไทยคงจะสุกใสได้อย่างแน่นอน

สำหรับคำขวัญในวันเด็กแห่งชาติประจำปี พ.ศ.2506 นี้ ที่ขอมอบไว้ว่า "ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรมากที่สุด" นั้นนับว่ามีความสำคัญต่อการที่จะจรรโลงชาติไทยให้ยืนยงและเจริญก้าวหน้าขึ้นไปอีกเป็นอันมาก เพราะงานทุกชนิดไม่ว่าเล็กหรือใหญ่หากขาดความขยันหมั่นเพียรเสียแล้วก็ย่อมจะกระทำให้สำเร็จลงได้ยากมาก แต่ตรงกันข้ามหากว่าเรามีความมานะพยายามและความขยันหมั่นเพียรแล้ว งานนั้นๆ ก็ย่อมจะสำเร็จลงโดยง่าย ดังที่มีคำสุภาษิตกล่าวไว้ว่า "ถ้ามีความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จย่อมมีอยู่ที่นั่น" ดังนี้ เป็นต้น

บรรดานักเรียนและเยาวชนของชาติ แม้ว่าจะเป็นเด็กเล็กอยู่ก็มีโอกาสที่จะใช้ความขยันหมั่นเพียรได้หลายอย่างหลายประการ เช่น มีความขยันหมั่นเพียรในการเล่าเรียนศึกษาเพื่อให้ได้ความรู้ดีมีวิชาไปประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพในอนาคต มีความขยันหมั่นเพียรในการช่วยบิดามารดาหรือผู้ปกครองทำงานบ้านหรือในการประกอบอาชีพที่วัยของเราจะพอช่วยได้ เหล่านี้เป็นต้น ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพบปะกับบรรดาเยาวชนของชาติหลายคนที่มีความพยายามในการใช้เวลาว่างจากการเรียน ช่วยบิดามารดาทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ซึ่งทำให้ได้ทั้งความรู้และความชำนาญในงานนั้นๆ และเป็นการช่วยผู้ปกครองหารายได้มาจุนเจือรายจ่ายของครอบครัวได้เป็นอย่างดี ข้าพเจ้ายังรู้สึกมีความนิยมชมชอบมาจนทุกวันนี้ ซึ่งขอมติคิดว่าที่จะปล่อยเวลาให้เลื่อนลอยไปโดยไม่ได้ประโยชน์ หรือนำไปใช้ในทางที่ไม่ดีงามอันจะทำให้เป็นที่หนักใจแก่สังคม ดังที่มีเด็กไม่ติบางหมู่บางเหล่าเป็นจำนวนน้อยยกกระทำอยู่ในเวลานี้ ซึ่งเป็นตัวอย่างไม่ดีและไม่ควรจะถือเอาเป็นตัวอย่างอย่างยิ่ง

เยาวชนที่รักทั้งหลาย ขอให้จงระลึกอยู่เสมอว่าความขยันหมั่นเพียรเท่านั้นที่จะเป็นยานอันวิเศษทำให้เราไปสู่ความสำเร็จอย่างสูงสุดในชีวิตได้ เมื่อยังเล็กอยู่ถ้าเรามีความขยันหมั่นเพียรในการเล่าเรียนศึกษาครั้งเติบโตขึ้นมา ก็จะเป็นผู้มีความรู้และสติปัญญาประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพให้เจริญก้าวหน้าได้ ข้าพเจ้ามีความปรารถนาอย่างจริงใจที่จะได้เห็นเยาวชนของชาติไทยทั้งหมดได้มีอนาคตอันก้าวหน้า ได้เป็นผู้มีความรู้และสติปัญญาดี และมีความสำเร็จอันสูงสุดในชีวิต ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอย้ำและขอมอบคำขวัญสำหรับวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2506 นี้ไว้ด้วยความรักและปรารถนาดีจากใจจริงว่า "ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้า จงเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรมากที่สุด"

ขอให้บรรดาเด็กและเยาวชนของชาติทุกคน จงได้รับความรักและปรารถนาดีจากใจจริงของข้าพเจ้าโดยทั่วถึงกัน

สาส์นวันเด็ก ปี 2508⁷

เยาวชนและนักเรียนที่รัก

วันนี้เป็นวันเด็ก ข้าพเจ้าดีใจมากที่ได้มีโอกาสพูดกับเยาวชนและนักเรียนทั้งหลาย ในชั้นเดิมงานวันเด็ก จัดขึ้นตรงกับวันจันทร์แรกของเดือนตุลาคมพร้อมกันกับที่จัดทำอยู่ในประเทศอื่น การที่วันเด็กของไทยเลื่อน กำหนดจากวันเดิมมาเป็นวันเสาร์ที่ 9 มกราคมนี้ เป็นไปเพื่อความเหมาะสมตามลักษณะสิ่งแวดล้อมในประเทศของเราโดยเฉพาะมิได้เป็นการเปลี่ยนแปลงความสำคัญของวันเด็กแต่อย่างใด บรรยากาศของเดือนมกราคมนี้มีความแจ่มใสแห่งเวลาเริ่มปีใหม่เปรียบได้กับเวลารุ่งอรุณแห่งชีวิต ทำนองคล้ายกับวันเด็กซึ่งเปี่ยมด้วยความร่าเริงชื่นบาน

นานาประเทศทั้งหลายถือว่าวันเด็กเป็นวันที่มีความสำคัญ เพราะต่างได้รับรองทั่วกันว่าเด็กเป็นผู้มีความสำคัญแก่ครอบครัวและแก่ประเทศชาติ พลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในวัยเยาว์มีจำนวนมาก และเด็กทุกคนคือความหวังของชาติบ้านเมืองในอนาคต

เยาวชนและนักเรียนคงจะได้ยินได้ฟังถึงความสำคัญของวันเด็กอยู่แล้ว องค์การสหประชาชาติได้ประกาศรับรองสิทธิของเด็กไว้เด่นชัดตามประกาศสัญญาเจนีวาเมื่อห้าปีก่อน และทุกประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติรวมทั้งประเทศไทยต่างร่วมรับรู้ความสำคัญของเด็ก และปฏิบัติการเพื่อเด็กอย่างสอดคล้องกับประกาศสัญญานั้น โดยมุ่งหวังให้เยาวชนของชาติได้รับความคุ้มครองอย่างดี มีโอกาสศึกษา สมบูรณ์ด้วยพละทานามัย และได้รับการอบรมเพื่อความเจริญทั้งทางร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ ทั้งปรารถนาให้เยาวชนรู้จักความเป็นมิตรไมตรีกับชาติอื่น จึงมีแนวทางส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชาติในบรรดาผู้เยาว์และนักเรียนด้วย

เยาวชนและนักเรียนย่อมจะเข้าใจได้แล้วตามนี้ว่าตนเป็นผู้มีความสำคัญสำหรับบ้านเมืองและแก่โลกเป็นอันมาก ฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้เยาวชนทั้งหลายระลึกว่า เยาวชนไทยควรเป็นผู้รักความดีให้สมกับที่ที่มีความสำคัญและช่วยกันรักษาสมบัติวัฒนธรรมของชาติไทย ชาติของเราได้รับความยกย่องว่ามีวัฒนธรรมสูงทั้งทางวัตถุและจิตใจ เสมอด้วยชาติที่เจริญแล้วเยาวชนไทยย่อมมีความภาคภูมิใจในชาติของตน ไม่ควรลุ่มหลงในวัฒนธรรมต่างประเทศจนขาดความพินิจพิจารณา

ในวันเด็กนี้ ข้าพเจ้าขอชักชวนให้เยาวชนและนักเรียนตั้งใจว่าเราจะเป็เด็กดี ที่ว่าดีนั้น คือ พุดดี ทำดี คิดดี และมีน้ำใจ ความดีเริ่มได้ตั้งแต่ด้วยเยาว์ เพื่อก่อให้เกิดเป็นนิสัยอย่างแท้จริงเมื่อเติบโตขึ้น นักเรียนและเยาวชนควรรู้จักเลือกประพฤติการที่ดีเพื่อเกิดผลดีแก่ตน การทำดีด้วยกาย เช่น รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตนให้เป็นผู้แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความสุภาพอ่อนน้อมขยันหมั่นช่วยบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่มีอุปการคุณทำการงานต่างๆ ตามกำลัง เป็นต้น ดีด้วยวาจา เช่น คำพูดไพเราะ พุดคำจริง รักษาถ้อยคำสัญญาเหมือนดังลูกเสื้อมรักษาสัตย์ การคิดและมุ่งทำแต่สิ่งดีจัดเป็นการทำดีด้วยใจ และฝึกให้มีความโอบอ้อมอารีแก่มิตร ผูกความสามัคคีกันในกลุ่มคณะของตน และรู้จักประสานสามัคคีกับหมู่คณะอื่น ถ้อยที่รู้จักแพ้รู้จักชนะ การแพ้อย่างมีเกียรตินั้นดีกว่าการชนะอย่างไร้เกียรติ หมู่คณะใดก็ตามเมื่อเป็นไทยต้องร่วมใจสามัคคีกัน หากระลึกมันจะช่วยยับยั้งการก่อวิวาททำร้ายกันและกันเสียได้

⁷จอมพลถนอม กิตติขจร, "สาส์นวันเด็ก 2508," ใน ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (11 ธันวาคม 2507-11 ธันวาคม 2508) (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2509), หน้า 253-254.

ขอให้เยาวชนและนักเรียนจงเป็นผู้รู้คิด ฝึกฝนตนแต่เด็กเพื่อจะสามารถพึ่งตนเองได้ในภายภาคหน้า สมดังคำสอนของพระพุทธเจ้า ให้เรารู้จักพึ่งตนเอง ในวันเด็กปีนี้ข้าพเจ้าขอให้เยาวชนจงตั้งใจทำตนให้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นเด็กดีของผู้ปกครอง เป็นนักเรียนดีของโรงเรียนและครูอาจารย์ เป็นมิตรดีของเพื่อน แม้ว่าจะมีปัญหาบางประการเกี่ยวกับเยาวชนที่ต้องคำนึงถึง เช่น การศึกษาเล่าเรียน ความประพฤติ และการอาชีพวันหน้า หากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้มีความเข้าใจด้วยกันก็จะแก้ไขได้ไม่ยาก ตามแนวการศึกษาอย่างใหม่ ผู้ใหญ่ก็ได้พยายามจะเข้าใจความต้องการปรารถนาของเด็ก จึงหวังว่าเด็กจะให้ความเคารพและเข้าใจผู้ใหญ่ ซึ่งย่อมมีปกติรักและหวังดีต่อเด็ก

ในโอกาสวันเด็ก ข้าพเจ้าขอส่งความรัก และความหวังดีถึงเยาวชนและนักเรียนทุกคนขอให้เยาวชนไทยเป็นผู้รักดีและตั้งใจทำดี จงเริ่มทำความดีตั้งแต่วัยเด็กเพื่อจะทำดีตลอดไป

สาส์นเนื่องในวันเด็ก วันที่ 14 มกราคม 2510^๑

เยาวชนที่รักทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมากที่ได้มีโอกาสมาปราศรัยกับเยาวชนของชาติในวันนี้ เยาวชนทุกคนคงจะสังเกตเห็นว่า ชีวิตมนุษย์เรามีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวัน เช่น เยาวชนเป็นเด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้วถ้าอายุมันขยับย่นก็จะเป็นคนชราในที่สุด จึงได้มีคำพูดกันว่า "เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า" แต่การเป็นผู้ใหญ่นั้นจะต้องมีการรับผิดชอบตามมาด้วย เยาวชนจะเป็นผู้ใหญ่โดยไม่มีความรับผิดชอบไม่ได้ เพราะญาติผู้ใหญ่ของเยาวชนท่านก็ต้องแก่ชราและล่วงลับจากเยาวชนไปในวันหนึ่งข้างหน้าไม่ช้าก็เร็ว ฉะนั้นความรับผิดชอบทั้งหลายจะเป็นในครอบครัวก็ดี ในบ้านเมืองก็ดี ย่อมจะตกทอดมายังเยาวชนเองโดยไม่คำนึงว่าเยาวชนพร้อมที่จะรับภาระนั้นๆ แล้วหรือไม่

ถ้าเยาวชนทั้งหลายได้ระลึกถึงความจริงดังกล่าวมาแล้ว และทุกคนได้เตรียมตัวเตรียมใจพร้อมสำหรับรับภาระรับผิดชอบอันจะมีมาในวันข้างหน้า ชาติบ้านเมืองของเราก็จะยั่งยืนและประเทศไทยก็จะคงดำรงความเป็นไทยไว้ได้จนตราบชั่วฟ้าดินสลาย แต่ถ้าเยาวชนมิได้ปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมแก่ภาระหน้าที่ที่จะมีมาในวันข้างหน้า คือ ปล่อยวันเวลาให้ล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์ ก็ไม่ต้องสงสัยเลยว่าประเทศไทยอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเรา คงจะถึงจุดจบเข้าสักวันหนึ่ง ทั้งนี้เพราะโลกนี้เป็นโลกของการต่อสู้ เป็นโลกของการแข่งขัน ชาติที่เจริญและเข้มแข็งเท่านั้นจึงจะรักษาเอกราชและอธิปไตยของตนไว้ได้ ในขณะที่เดียวกันชาติที่อ่อนแอย่อมจะเสื่อมสลายไปในที่สุด

ฉะนั้นถ้าเยาวชนอยากให้ชาติบ้านเมืองของเรามีความก้าวหน้าและยั่งยืน เยาวชนก็ต้องรู้จักรักษาสุขภาพและพลานามัยของตนให้แข็งแรงเป็นประการแรก คนที่มีร่างกายอ่อนแอหรือมีโรคภัยเบียดเบียนย่อมไม่มีโอกาสจะทำประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองได้เต็มที่ เพราะมัวแต่คอยเฝ้ารักษาและต่อสู้กับโรคภัยประจำตัวก็หมดเวลาที่จะคิดทำสิ่งอื่นเสียแล้ว

ประการที่สอง เยาวชนจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ให้มากขึ้นตามกาลเวลาที่ผ่านไปในขณะที่เยาวชนยังมีอายุน้อยอยู่นี้ บิดามารดาและผู้ปกครองเป็นผู้ทำมาหาเลี้ยงชีพและปล่อยให้เยาวชนทั้งหลายได้มีเวลาศึกษาเล่าเรียน

^๑จอมพลถนอม กิตติขจร, "สาส์นเนื่องในวันเด็ก วันที่ 14 มกราคม 2510," ใน ประมวลคำปราศรัย สาส์น และ คำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี (11 ธันวาคม 2509-11 ธันวาคม 2510) (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2511), หน้า 359-360.

เรียนอย่างเต็มที่ จึงเป็นโอกาสอันดีที่เยาวชนจะรีบตักตวงหาความรู้ใส่ตัวเสียให้มากที่สุดที่จะมากได้ เมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้วแต่แต่ละคนจะต้องมีการรับผิดชอบหาเลี้ยงครอบครัว เวลาที่จะใช้สำหรับศึกษาหาความรู้ก็จะหาได้ยาก เยาวชนจึงไม่ควรละโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนเมื่อยังอยู่เยาว์วัยนี้เสีย

ประการสุดท้าย ได้แก่ การฝึกตนให้เป็นผู้มีคุณธรรมอันดีทางด้านจิตใจ คุณธรรมด้านจิตใจนี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุด เพราะจะเป็นเครื่องชี้ว่าเยาวชนจะเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเกิดเมืองนอนหรือไม่ การมีร่างกายแข็งแรงก็ดี การมีความรู้ก็ดี จะไม่เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองเลย ถ้าเยาวชนใช้ร่างกายและความรู้นั้นไปในทางที่เป็นโทษแก่ผู้อื่น คุณธรรมทางด้านจิตใจจึงเปรียบประดุจหางเสือเรือที่คอยบังคับให้เรือแล่นตรงไปสู่ที่หมายปลายทาง อันได้แก่การใช้ร่างกายและความรู้ของเยาวชนให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น คุณธรรมทางจิตใจที่เยาวชนควรฝึกฝนอบรมให้มีประจำเป็นนิสัย ได้แก่ มีความอดทนต่อความเหนื่อยยาก ไม่เป็นคนทอดถอย หรือยอมแพ้ต่ออุปสรรคโดยง่าย เป็นผู้มีความเป็นนักกีฬา รู้จักแพ้รู้จักชนะ และรู้จักให้อภัย มีความสุภาพต่อมิตร และรู้จักเคารพต่อผู้ใหญ่ มีความซื่อสัตย์ และกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เหล่านี้เป็นคุณธรรมด้านจิตใจซึ่งเยาวชนควรฝึกหัดทำเสมอๆ จนกลายเป็นคุณสมบัติที่ดีประจำตัว คุณสมบัติทางด้านจิตใจเหล่านี้เองที่จะทำให้เยาวชนรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อันเป็นคุณลักษณะที่ชาติบ้านเมืองพึงปรารถนาอย่างยิ่งเมื่อเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้า และเป็นคุณสมบัติที่จะทำให้ชาติของเราเป็นอารยะได้

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออำนาจปวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสถิตอยู่ทั่วทุกแห่งหล้าในจักรวาลได้โปรดอภิบาลรักษาเยาวชนที่รักทั้งหลายให้มีแต่ความสุขสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งปวง ถ้าจะนึกปรารถนาสิ่งใดในทางที่ดีที่ชอบก็ขอให้ได้สมใจในสิ่งนั้นทุกประการ

สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 13 มกราคม 2511^๑

เยาวชนของชาติที่รักทั้งหลาย

ในโอกาสที่วันเด็กแห่งชาติได้เวียนมาถึงอีกครั้งหนึ่งในวันนี้ ข้าพเจ้าขอส่งความรักและความปรารถนาดีมายังเยาวชนทุกคน และขอถือโอกาสวันอันสำคัญนี้ฝากข้อระลึกและเตือนใจแก่เยาวชนทั้งหลายไว้ด้วย

เยาวชนทุกคนคงทราบแล้วว่า ชาติไทยที่รักยิ่งของเรานั้นเป็นชาติเอกราชมาตั้งแต่ครั้งโบราณมาแล้ว การที่ชาติของเราเป็นเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ก็เพราะบรรพบุรุษของเราได้ช่วยกันสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และรักษาความมั่นคงของชาติสืบเนื่องกันต่อมา เป็นจำนวนมากมายหลายชั่วคนจนถึงพวกเราในปัจจุบันนี้ จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนจะต้องรับช่วงทะนุถนอมและรักษาให้ดำรงคงอยู่ และมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นอย่างไม่มีวันหยุดยั้ง

เมื่อเยาวชนจำเป็นต้องรับภาระหน้าที่ในการรักษาและพัฒนาชาติในกาลข้างหน้าดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นที่ทุกคนจักต้องตระเตรียมตัวไว้เพื่อรับใช้ประเทศชาติต่อไปให้ดีที่สุด เรื่องที่ทุกคนจะต้องตระเตรียมตนนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายอย่าง นับตั้งแต่การหมั่นศึกษาหาความรู้ การเป็นผู้มีศีลธรรมจรรยา เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา

^๑จอมพลถนอม กิตติขจร, สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 13 มกราคม 2511, ใน ประมวลคำปราศรัยจอมพลถนอม กิตติขจร (11 ธันวาคม 2510-11 ธันวาคม 2511) (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2512), หน้า 285-286.

มารดา ครูบาอาจารย์ และผู้ใหญ่ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ข้าพเจ้าได้เคยนำมาขอให้เยาวชนทุกคนประพฤติปฏิบัติเป็นประจำในวันเด็กของแต่ละปีมาแล้ว สำหรับปีนี้ใครที่จะขอเพิ่มเติมอีกดังนี้ คือ

ประการแรก ขอให้ทุกคนเป็นเด็กที่มีวินัย คือ คอยควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือบัญญัติต่างๆ ที่ทางการได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะวินัยจะเป็นเครื่องค้ำจุนหมู่คณะและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง เป็นปึกแผ่นอย่างมั่นคงสืบไป พระพุทธศาสนาเจริญมาได้จนทุกวันนี้ก็เพราะท่านมีวินัยสงฆ์ กองทัพไทยเจริญเติบโตใหญ่ได้ก็เพราะทหารไทยรักษาวินัยทหาร ฉะนั้นประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงได้ พลเมืองไทย ก็จะต้องเป็นผู้มีวินัย การจะเป็นผู้มีวินัยดีเพียงใดนั้นจำจะต้องมีการฝึกฝนตนเองให้เคยชินเสียตั้งแต่ยังเยาว์วัย ด้วยเหตุนี้จึงขอให้เยาวชนไทยทุกคนพยายามฝึกฝนตนเองให้รู้จักควบคุมตัวของตนเองในการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ นับตั้งแต่ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ของบ้าน ของทางราชการ และอื่นๆ เสียแต่บัดนี้ เพื่อที่จะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป

ในประการต่อไป เยาวชนไทยจะต้องเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด เพราะความเฉลียวฉลาดให้ประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติมาก ความเฉลียวฉลาดจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการศึกษาแสวงหาความรู้โดยไม่มีการหยุดยั้ง ฉะนั้นจึงขอให้เยาวชนทุกคนจงตั้งใจเล่าเรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร และเอาใจใส่ในคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ และบิดามารดา ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เป็นคนเฉลียวฉลาดต่อไปในภายภาคหน้า

ประการสุดท้าย ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศชาติจะมีมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเยาวชนไทยมีความรักชาติมากหรือน้อยเป็นสำคัญ ชาติไทยเป็นส่วนรวมของผู้ที่เกิดมาเป็นคนไทยและมีเลือดเนื้อเชื้อไขเป็นคนไทยด้วยกันทุกคน ฉะนั้นเราจึงต้องรักชาติของเราเองให้มากที่สุด อย่าเห็นชาติอื่นดีกว่าชาติของเราเป็นอันขาด สิ่งใดที่เป็นของชาติไทยทั้งที่มีอยู่แล้วแต่เดิมหรือเกิดขึ้นใหม่เราจะต้องรักและหวงแหนเอาไว้ อย่าให้เสื่อมโทรม หรือตกไปเป็นของชาติอื่นได้เป็นอันขาด ทุกวันนี้มีสิ่งที่เป็นภัยต่อชาติที่รักยิ่งของเราอยู่บ้าง เช่น มีพวกก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้แทรกซึมเข้ามาก่อความสงบสุขของพวกเราอยู่ในบางจังหวัด ส่วนในด้านวัฒนธรรมขนบประเพณีอันดีงามของเราในขณะนี้ก็มีสิ่งที่ไม่ดีจากภายนอกเข้ามาปรากฏอยู่ เช่น การแต่งกายด้วยเครื่องนุ่งห่มที่สั้นมาก หรือการแสดงที่ลามกตามไนท์คลับบางแห่ง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้าใคร่ขอให้เยาวชนผู้รักชาติทั้งหลายจงช่วยกันต่อต้านให้หมดสิ้นไปด้วย

เยาวชนที่รักทั้งหลาย สิ่งที่ข้าพเจ้าขอร้องท่านในปีนี้ได้มีรวมอยู่ในคำขวัญวันเด็กของชาติที่ข้าพเจ้าได้มอบให้ไว้แล้ว คือ

"ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติไทยในอนาคต ขึ้นอยู่กับเด็กที่มีวินัย เฉลียวฉลาด และรักชาติยิ่ง"

จึงขอให้เยาวชนไทยที่รักจงจดจำและนำเอาไปปฏิบัติตามด้วย

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยตลอดจนปวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้ดลบันดาลประทานพรให้เยาวชนของชาติที่รักทุกคน จงสมบูรณ์พูนผลด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ มีสติปัญญา วิชา และความสามารถ เพื่อจักได้เป็นกำลังอันสำคัญในการจรรโลงและรักษาประเทศชาติให้วิวัฒนาสถิตพรตลอดไปชั่วกาลนาน

สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 12 มกราคม 2512¹⁰

เยาวชนของชาติที่รักทั้งหลาย

ในมงคลสมัยที่ "วันเด็กแห่งชาติ" ได้เวียนมาถึงอีกวาระหนึ่งในวันนี้ ข้าพเจ้าของสงความรักและระลึกถึงมายังเยาวชนผู้จะเป็นอนาคตของชาติทุกคนด้วยความปรารถนาดี และขอถือโอกาสนี้ฝากข้อเตือนใจเยาวชนของชาติที่รักทั้งหลายไว้สักเล็กน้อย

เยาวชนทุกคนหากมีความสังเกตอยู่บ้างก็พอจะเห็นได้ว่าคนเราเมื่อเกิดมาแล้วก็จะค่อยๆ เติบโตใหญ่มากขึ้นตามวัยและอายุของตน จากเด็กเล็กๆ เป็นทารกเดินไม่ได้ จะกลายเป็นเด็กใหญ่ รู้จักพูด รู้จักเดิน รู้จักเล่น จนในที่สุดก็เป็นนักเรียน นักศึกษา ต่อจากนั้นก็เป็นผู้ใหญ่เป็นสาว เป็นผู้ใหญ่นักทำมาหากินเพื่อเลี้ยงตัวและครอบครัวต่อไป ในระยะที่ยังเป็นเด็กอยู่นี้สิ่งที่นับว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญที่สุดของทุกคนก็คือการเล่าเรียน ทั้งนี้เพราะการเรียนจะทำให้เยาวชนได้มีความรู้ มีความคิดอ่าน และมีวิชาติดตัวสำหรับไปทำมาหากินเมื่อเป็นผู้ใหญ่สืบไป ถ้าเยาวชนทั้งหลายสังเกตให้ดียิ่งขึ้นอีกก็จะเห็นได้ว่า โดยทั่วไปแล้วถ้าคนใดมีวิชาความรู้สูง มีความสามารถดี ก็จะหาอาชีพที่มีเกียรติและมีรายได้สูงกว่าผู้อื่น ตรงกันข้ามถ้าผู้ใดไม่ตั้งใจหาวิชาความรู้ใส่ตัวไว้ในยามเด็ก มีความรู้และความประพฤติไม่สู้ดีแล้วก็จะได้แต่งงานที่มีรายได้ต่ำ จนแม้ในที่สุดบางคนอาจหางานทำไม่ได้ก็มี ด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นหลักทั่วไปเช่นนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า อนาคตของเยาวชนทุกคนย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรมของตนเป็นสำคัญ ดังนั้นในยามเป็นเด็กอยู่ มีหน้าที่ทำการศึกษา ข้าพเจ้าจึงขอให้ทุกคนจงตั้งหน้าตั้งตาเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนให้มากที่สุด ทั้งนี้เมื่อเติบโตใหญ่ขึ้นมาจะได้มีวิชาหาอาชีพได้ดี ขอให้ทุกคนอย่ามัวไปหลงละเลิงอยู่กับสิ่งอื่นที่มีใช้การเล่าเรียน เพราะวัยของคนเรานั้นย่อมผ่านพ้นไปทุกวัน เมื่อผ่านวัยเด็กวัยเรียนไปแล้วก็เป็นการยากที่จะหาเวลากลับมาทำการเล่าเรียนศึกษาดังเช่นในเวลาที่เราอยู่ในวัยเด็กอีกได้

แต่อย่างไรก็ตาม โดยธรรมชาติแล้วเด็ก ๆ ก็ต้องมีการเล่นซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กทุกคนชอบอยู่ด้วย ในการเล่นนี้ถ้าเป็นการเล่นที่ไม่ดี อาทิเช่น เป็นการเล่นที่ผิดศีลธรรมทำความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้อื่น หรือการเล่นที่ทำให้เสียการเรียน เป็นต้น ก็จะเป็นผลร้ายแก่ตน จึงขอให้เยาวชนจงละเว้นเสีย แต่ถ้าเป็นการเล่นที่ดี มีการออกกำลังกายและฝึกฝนตนให้รู้ระเบียบวินัย รู้กติกา ตลอดจนมีความรักหมู่มากคนละและไม่เสียเวลาเล่าเรียนแล้ว ก็สมควรที่จะมีการเล่นเช่นนั้นได้ กล่าวโดยง่ายก็คือ ขอให้เยาวชนจงรู้จักเรียน รู้จักเล่น เพื่อเป็นการเพาะทั้งวิชาและพละกำลังนั่นเอง

อีกเรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าใคร่ขอฝากไว้เป็นข้อเตือนใจเยาวชนของชาติทุกคนในวันนี้ก็คือ ความสามัคคีในระหว่างเยาวชนคนไทยด้วยกัน ความสามัคคีนี้นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความเป็นปึกแผ่นของชาติทั้งในบัดนี้และเบื้องหน้า ประวัติศาสตร์ของชาติได้สอนให้เราแล้ววว่า ในเวลาใดที่คนไทยไม่แตกความสามัคคีกัน ก็ไม่เคยมีศัตรูชาติใดสามารถมารบเอาชนชาติไทยได้เลย ตรงกันข้ามในยามที่เราแตกสามัคคีกันเมื่อใดเราเป็นเสียที่ต่อข้าศึกเสมอไป ดังเช่นในสมัยเสียกรุงศรีอยุธยาเป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงขอให้เยาวชนทุกคนผู้จะเป็นอนาคตของชาติไทยสืบไปจงมีความรักใคร่สามัคคีอันดีต่อกัน ให้หลีกเลี่ยงการแตกแยกหรือทะเลาะวิวาทกันเสีย ทั้งนี้เพื่ออนาคตทั้งของตนเองและของประเทศชาติในภายหน้า

¹⁰จอมพลถนอม กิตติขจร, "สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ 12 มกราคม 2512," ใน ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ (ม.ป.ท., 2513), หน้า 471-472.

ขอเตือนใจในวันเด็กแห่งชาติปีพุทธศักราช 2512 ตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วนี้ เมื่อสรุปใจความลงแล้ว ก็จะตรงกับคำขวัญในวันเด็กแห่งชาติประจำปีที่ข้าพเจ้าได้ให้ไว้ว่า

“รู้เรียน รู้เล่น รู้สามัคคี เป็นความดี ที่เด็กพึงจำ”

นั่นเอง ข้าพเจ้าขอฝากคำขวัญนี้ไว้เพื่อเป็นข้อเตือนใจของเยาวชนที่รักทั้งหลายด้วย

ในสุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและปวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้ดลบันดาลประทานพร ให้เยาวชนที่รักทุกคนจงประสบแต่ความเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ มีสติปัญญาในการศึกษาเล่าเรียนโดยทั่วถึงกัน ขอให้ทุกคนจงห่างพ้นจากภยันตรายทุกประการ เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในอนาคตของชาติไทยสืบไป

สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 17 มกราคม 2513¹¹

เด็กที่รักทั้งหลาย

ในโอกาสที่ทางการได้จัดงานวันเด็กแห่งชาติประจำปีพุทธศักราช 2513 ขึ้นในวันนี้ ข้าพเจ้าขอส่งความรักและปรารถนาดีมายังเด็กที่รักทุกคนด้วยความจริงใจ การที่ทางราชการได้สนับสนุนให้มีวันเด็กแห่งชาติขึ้นเป็นการประจำปีนั้น ก็ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเตือนใจบรรดาเด็กทั้งหลายให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าบรรดาเด็กนั้นเป็นอนาคตอันสำคัญยิ่งของประเทศชาติ เพราะจะเป็นพลเมืองหรือกำลังของบ้านเมืองต่อไปในภายหน้า ถ้าบ้านเมืองใดมีเด็กที่มีความรู้ความสามารถและประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ชอบที่ควร บ้านเมืองนั้นหรือประเทศชาตินั้นก็ย่อมเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงสถาพรสืบไป ตรงกันข้ามถ้าบ้านเมืองใดหรือประเทศใดมีแต่เด็กที่ไร้สติปัญญาความสามารถ หรือมีความประพฤติปฏิบัติไปในทางเสื่อมเสียแล้ว บ้านเมืองนั้นหรือประเทศนั้นก็จะต้องประสบกับความเสื่อมและแตกสลายลงไปในที่สุด ด้วยเหตุนี้ทางราชการจึงได้สนับสนุนให้มีการจัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เด็กทุกคนรู้จักความสำคัญของตนในฐานะที่เป็นอนาคตของประเทศชาติ และรู้จักประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีที่งามเพื่อความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายของตนเองและของประเทศชาติในอนาคต

ในทุกๆ วันนี้เด็กที่รักทั้งหลายจะเห็นได้ว่า โลกมนุษย์เรามีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นอย่างรวดเร็ว จนถึงขั้นสามารถเดินทางไปโลกพระจันทร์อันอยู่ห่างไกลได้แล้ว ดังที่เราจะเห็นเป็นข่าวใหญ่เมื่อไม่กี่วันมานี้ แม้แต่ในเรื่องที่ใกล้ๆ ตัวเราเข้ามา ประเทศไทยที่รักของเราก็มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งในด้านการคมนาคม ถนนหนทาง การไฟฟ้า การศึกษา และการรักษาพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเราจะเปรียบเทียบเห็นได้ว่า ในเวลาปัจจุบันกับเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา มีความก้าวหน้าแตกต่างกันมากมาย ความเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ แม้จะเป็นผลดีแต่ก็ยังมีผลเสียอยู่บ้าง เช่นเดียวกับไฟฟ้าที่ได้ทั้งคุณและโทษนั่นเอง โดยเฉพาะในด้านการคมนาคมติดต่อสื่อสารซึ่งให้คุณในด้านการไปมาหาสู่กันตลอดจนการสื่อสารติดต่อทำได้สะดวกสบาย แต่ก็ให้ผลร้ายอยู่บ้างในทางทำให้ความไม่ดีพลอยแผ่ขยายเข้ามาได้ง่ายด้วย อาทิเช่น การเดินทางที่รวดเร็วและสะดวกสบายทำให้มีตัวอย่างการประพฤติปฏิบัติไม่ดีจากต่างประเทศแผ่ขยายเข้ามาสู่ประเทศไทยได้โดยง่าย เป็นต้น เมื่อมีการถ่ายเทแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติทั้งที่ดีและไม่ดีจากถิ่นหนึ่งไปสู่อีกถิ่นหนึ่งได้โดยง่ายเช่นนี้ ถ้าเด็กของเราไม่รู้จักเลือกรับเอาแต่สิ่งที่ดีก็จะพลอยรับเอาสิ่งที่ไม่ดีและมีความประพฤติไม่ดีตามไปด้วย ดังนั้นจึงใคร่ขอเตือนเด็กทั้งหลายไว้ด้วยความรักและห่วงใยว่า ให้รับการประพฤติตนเป็นคนดี และรู้จักเลือกเอาแต่แบบอย่างที่ดีมาประพฤติปฏิบัติ

¹¹จอมพลถนอม กิตติขจร, สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 17 มกราคม 2513, ใน *ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ*, หน้า 527-528.

เช่น ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา และบิดามารดา ครูบาอาจารย์ เป็นต้น และนอกจากนั้นก็ให้รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด หน้าที่ของเด็กที่สำคัญนั้นก็แค่การศึกษา เด็กที่รักจะเห็นแล้วว่าในทุกวันที่โลกมนุษย์เรากำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วอยู่นี้ ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตหรือสามารถทำงานใหญ่ๆ ให้สำเร็จได้จะต้องเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาดมีความรู้ ความสามารถสูง และความรู้ความสามารถเหล่านี้มีที่มาอันสำคัญที่สุดก็คือโดยการศึกษาเล่าเรียน เมื่อเด็กทุกคนรู้ว่าการศึกษาคือหน้าที่โดยตรงของตนและมีความสำคัญยิ่งเช่นนี้จึงควรที่จะได้ตั้งหน้าตั้งตาศึกษาเล่าเรียนให้ดีที่สุด ด้วยความมานะบากบั่นและขยันขันแข็ง โดยให้ตั้งเป้าหมายประจำใจไว้เสมอว่าการศึกษาคือหน้าที่ที่จะทำให้เรามีความรู้ความสามารถ และจะทำงานใหญ่ๆ จนประสบความสำเร็จในชีวิตได้ในที่สุด

เนื่องจากความประพฤติดีและการศึกษาคือมีความสำคัญอันยิ่งใหญ่สำหรับเด็กในอนาคตดังได้กล่าวมาแล้ว เช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงอยากจะมอบคำขวัญสำหรับวันเด็กแห่งชาติปีพุทธศักราช 2513 แก่เด็กทุกๆ คนไว้ ด้วยความหวังดีอย่างจริงใจว่า

"เด็กประพฤติดีและศึกษาดี ทำให้มีอนาคตแจ่มใส"

เมื่อคนทุกคนต่างก็หวังในความดีและความสำเร็จในชีวิตตามที่ตนปรารถนา ข้าพเจ้าเชื่อว่าบรรดาเด็กทั้งหลายก็คงหวังจะได้รับความแจ่มใสในอนาคตของตนเช่นนั้น จึงขอฝากคำขวัญนี้ไว้ เพราะเชื่อมั่นว่าถ้าทุกคนสามารถกระทำตามได้ก็จะได้รับความสำเร็จและแจ่มใสตามที่มีใจปรารถนาดีอยู่เสมอ

ในท้ายที่สุดนี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและอันเชิญดวงสังข์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้โปรดลดบันดาลและคุ้มครองอภิบาลให้เด็กของชาติที่รักทุกคนจงประสบแต่ความแข็งแรงและสมบูรณ์พูนผลในความก้าวหน้าผาสุกโดยปราศจากทุกข์และโรคภัยไข้เจ็บทุกประการ ขอให้เด็กทุกคนจงเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เพื่อจักได้ร่วมกันเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคตสืบไป

สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2514¹²

เด็กที่รักทั้งหลาย

ในโอกาสที่ทางราชการได้จัดงานวันเด็กแห่งชาติขึ้นอีกครั้งหนึ่งนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีและขอถือโอกาสนี้ส่งความรักและความปรารถนาดีมายังเด็กที่รักทุกคนด้วยใจจริง

การที่ทางราชการได้สนับสนุนให้มีการจัดงานวันเด็กแห่งชาติประจำปีขึ้นนั้นก็ด้วยได้เล็งเห็นความสำคัญว่าอนาคตของชาติไทยจะเจริญมั่นคงและยืนยงตลอดไปหรือไม่ก็อยู่ที่เด็กไทยทุกคนจะมีความรู้ ความเฉลียวฉลาดและความสามารถในการเป็นพลเมืองดีของชาติสืบไปเพียงใด เพราะในอนาคตข้างหน้าบรรดาผู้ใหญ่ในทุกวันนี้ต่างก็ย่อมจะล้มหายตายจากไป คงจะเหลือแต่เด็กทั้งหลายซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้านั่นเอง ด้วยเหตุนี้ชาติที่มีความเฉลียวฉลาดดีและไม่มีความประมาทจึงได้ใส่ใจฝึกฝนอบรมตลอดจนให้การศึกษากับบรรดาเด็กๆ ของชาติเป็นอย่างดีตั้งแต่ในปัจจุบัน

สำหรับชาติไทยที่รักยิ่งของเรานั้นก็ได้เล็งเห็นในความสำคัญและให้การศึกษอบรมแก่เด็กๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา

¹² คณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ, "สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2514." ใน หนังสือวันเด็กปี 2514 (กรุงเทพฯ: ส.การพิมพ์, 2514).

ในทุกวันนี้เด็กที่รักทั้งหลายจะได้เห็นแล้วว่ามนุษย์เรามีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ในทางปริมาณ พลเมืองก็มีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประมาณมากมายกว่าแต่ก่อนหลายเท่า ในด้านวิทยาศาสตร์ก็ได้เจริญก้าวหน้าไปเร็วมาก จนมนุษย์เราสามารถเดินไปยังดวงจันทร์ได้ สามารถสร้างดาวเทียมส่งขึ้นไปโคจรอยู่ในท้องฟ้า สามารถสร้างจรวดนำวิถีถึงไประยะไกลๆ สร้างเครื่องบินโดยสารไอพ่นขนาดใหญ่ และสามารถสร้างหรือทำอะไรก็ได้อีกหลายอย่าง เมื่อโลกมนุษย์เรามีความเจริญก้าวหน้าไปรวดเร็วดังกล่าวนี้นี้จึงเป็นการจำเป็นที่เรทุกคนผู้มีความรักชาติและปรารถนาจะให้ชาติอันเป็นที่รักยิ่งของเราด้วยกันมีความเจริญมั่นคงสืบไป จะต้องมีความขยันชวนชวนหาความเจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะเด็กๆ ก็จะต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเพื่อหาความรู้ให้ทันชาติอื่นๆ ในขณะที่เดียวกันก็จักต้องกวดขันการประพฤติตัวของตนให้เป็นคนมีศีลมีสัตย์ และปฏิบัติให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เพราะได้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า คนเราจะมีความเจริญก้าวหน้าได้นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถดีแล้ว จะต้องมีความประพฤติดีควบคู่กันไปด้วย มีหลายต่อหลายคนที่มีความรู้ดีมีการศึกษาสูงแต่ไม่สามารถจะเอาดีได้ อย่างที่เขาเรียกกันว่า "มีความรู้ท่วมหัว แต่เอาตัวไม่รอด" นั้น ก็เนื่องจากขาดความประพฤติดีควบคู่กันไปดังที่ได้กล่าวมาแล้วนี้เอง ดังนั้นในวาระอันสำคัญสำหรับเด็กของชาติคือวันเด็กปีนี้ ข้าพเจ้าจึงขอมอบคำขวัญให้แก่บรรดาเด็กๆ ทั้งหลายของชาติด้วยความปรารถนาดีจากใจจริงว่า

"ยามเด็กจงหมั่นเรียนเพียรกระทำดี เติบใหญ่จะได้มีความสุข ความเจริญ"

ข้าพเจ้าขอให้เด็กที่รักทุกคนจงจำคำขวัญนี้และนำเอาไปประพฤติปฏิบัติเพื่ออนาคตของชาติและของตนที่จะได้มีความมั่นคงและความสุขความเจริญสืบไป

สุดท้ายนี้ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและปวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกได้โปรดคุ้มครองอภิบาลให้บรรดาเด็กทุกคนจงประสบแต่สรรพสิ่งมั่งมั่งคลและเจริญด้วยจตุรพิธพรชัย คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เพื่อจักได้ร่วมกันเป็นกำลังพิทักษ์รักษาและพัฒนาชาติไทยให้มั่นคงรุ่งเรืองสืบไปชั่วกาลนาน ด้วยความรักและปรารถนาดีจากใจจริง

คำปราศรัยเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 8 มกราคม 2515¹³

เยาวชนที่รักทั้งหลาย

วันนี้เป็นวันดีของชาติวันหนึ่ง เพราะเป็นวันที่ระลึกของผู้ที่จะต้องรับผิดชอบต่อประเทศชาติในอนาคต บรรดาผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบตามหน้าที่ต่างๆ อยู่ในปัจจุบันก็ล้วนแต่เคยเป็นเด็กมาก่อน ความสนุกสนานมีประการใด ก็ยังระลึกได้ วัยเด็กเป็นวัยกำลังกิน กำลังนอน กำลังเรียน กำลังเล่น ดูเผินๆ ก็ไม่ต้องรับผิดชอบสิ่งใด เพราะมีผู้ใหญ่รับผิดชอบเลี้ยงดู แต่ความจริงมิใช่เช่นนั้น เด็กก็ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกันแต่เป็นความรับผิดชอบโดยสมควรแก่เด็ก เช่น รับผิดชอบต่อตนเองในการที่จะไม่ทำบาป ทำชั่ว พยายามที่จะทำบุญ ทำดี และบังคับจิตใจไม่ให้ร้อน ไม่ให้วุ่นวาย อะไรเป็นความชั่ว อะไรเป็นความดี เด็กๆ ย่อมจะได้ยินได้รับการปลูกฝังจากผู้ใหญ่บิดามารดา ครู อาจารย์ อยู่เสมอแล้ว จะไม่กล่าวซ้ำอีก นอกจากยืนยันว่าเป็นประโยชน์จริงๆ สำหรับเด็กๆ ควรที่จะฝึกฝนในการรับผิดชอบต่อคนอื่น ต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวมได้อย่างไร

¹³จอมพลถนอม กิตติขจร, "คำปราศรัยเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 8 มกราคม 2515," ใน *ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ* (17 พฤศจิกายน 2514-17 ธันวาคม 2515) (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2516.), หน้า 38-39.

การที่จะดูว่าอนาคตของบ้านเมืองจะเป็นอย่างไรนั้นย่อมจะดูกันที่เด็กเป็นสำคัญ ในฐานะที่ได้ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก ๆ ทั้งโดยตรง โดยอ้อม ทั้งเด็กเล็กเด็กโต ทั้งเด็กหนุ่มและสาว จนถึงชายหนุ่มหญิงสาว อาจจะกล่าวได้ว่าอนาคตของบ้านเมืองยังมีความหวังอยู่มากถึงแม้จะมีเสียงปร่ำเรื่องความประพฤติของเด็กหนุ่ม ๆ สาว ๆ อยู่บ้าง แต่ที่ตีก็ยังมีอยู่มาก ถ้าจะว่าโดยส่วนรวมแล้วยังยืนยันยังความคิดที่ได้กล่าวมาแล้ว เพราะเท่าที่ปรากฏเมื่อวันที่ระลึกลูกเสือที่แล้วมา เด็ก ๆ ก็ทำตนเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมาก การกวาดวัด การทำความสะอาดสถานที่สาธารณะเป็นการแสดงออกว่าเด็ก ๆ รู้จักรับผิดชอบต่อบ้านเมืองของตน พวกที่เป็นหนุ่มเป็นสาวซึ่งกำลังเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองโดยกตเวทิสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยไปเลี้ยงอาหารเด็กกำพร้าบ้าง ไปพัฒนาวัดที่จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดนนทบุรีบ้าง ซึ่งก็เป็นลักษณะดีของบ้านเมืองเช่นกัน เพราะตามธรรมดาแล้วเด็ก ๆ ย่อมจะตามอย่างผู้ใหญ่ ๆ ที่เด็กจะตามก่อนก็คือรุ่นพี่ เมื่อนิสิตนักศึกษาซึ่งโตเป็นหนุ่มเป็นสาวทำบุญ ทำดี ผู้ใหญ่ก็ชื่นใจ ถึงจะตายก็อนตาทิพย์ วางใจได้ว่าบ้านเมืองที่ได้รับตกทอดกันมาจากปู่ย่าตาทวดจะยังคงอยู่สืบไปถึงชั้นลูกหลานเหลนตลอดไป เพราะเด็ก ๆ ได้มีแบบอย่างที่ดีไว้ดู ผู้ที่เป็นหนุ่มเป็นสาวที่ได้ประพฤติดี ประพฤติชอบ ขอได้รับความชอบใจวางใจจากผู้ใหญ่ทั้งหลาย ขอให้ตัวอย่างแห่งความรู้สึกรับผิดชอบต่อบ้านเมืองโดยใช้ความคิดโดยสุจริต ยึดถือ ยืนหยัดเป็นตัวอย่างแก่รุ่นน้อง ๆ สืบไป เด็ก ๆ ทั้งหลายควรเริ่มฝึกหัดรับผิดชอบต่อตนเองถ้ายังไม่ฝึก ถ้ามีอยู่แล้วจงฝึกให้มันคงยิ่งขึ้น

ขอให้เด็ก ๆ ทุกคนจงหาความสุขความสำราญโดยสมควรในวันอันเป็นมงคลนี้ ขอให้พรอย่ารู้จักเจ็บรู้จักไข้ มีร่างกายแข็งแรง สติปัญญาเฉลียวฉลาด เล่าเรียนแตกฉาน เป็นที่รักของบิดามารดา ครูอาจารย์ และญาติทั้งปวง โดยทั่วกัน

สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 8 มกราคม 2515¹⁴

เด็กที่รักทั้งหลาย

ในโอกาสที่วันเด็กแห่งชาติได้เวียนมาถึงอีกครั้งหนึ่งในวันนี้ ข้าพเจ้าของแสดงความชื่นชมยินดี และขอถือโอกาสนี้ส่งความรักและความปรารถนาดีมายังเด็กที่รักทุกคนด้วยใจจริง

การที่ทางราชการจัดให้มีวันเด็กแห่งชาติขึ้นประจำปีนั้น นอกจากจะเป็นการแสดงความรักและความปรารถนาดีต่อเด็ก ๆ แล้ว ก็ยังต้องการเน้นให้ประชาชนทางวงการได้มองเห็นความสำคัญของเด็ก และต้องการให้เด็กได้ทราบถึงหน้าที่และวิธีปฏิบัติตนเพื่อเตรียมเป็นพลเมืองดีของชาติในภายหน้าด้วย ชาติทุกชาติจะดำรงอยู่ได้ก็เพราะพลเมืองในชาติเป็นพลเมืองดี รู้จักเสียสละปฏิบัติหน้าที่เพื่อจรรโลงรักษาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองและปลอดภัยตลอดไป เด็กทุกคนในวันนี้จะต้องเป็นผู้ใหญ่เป็นพลเมืองของชาติสืบต่อไปในภายหน้า ถ้าเด็กไทยในวันนี้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถและมีความรักประเทศชาติโดยแท้จริงแล้ว ก็ย่อมเป็นที่หวังได้ว่า ชาติไทยในภายหน้าจักต้องมีความมั่นคงปลอดภัยและเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างแน่นอน

¹⁴จอมพลถนอม กิตติขจร, "สาส์นเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ วันที่ 8 มกราคม 2515," ใน ประมวลคำปราศรัย สาส์น และคำขวัญ ของ ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ (17 พฤศจิกายน 2514-17 ธันวาคม 2515), หน้า 358-359.

ในปัจจุบันนอกจากจะมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นแล้ว โลกมนุษย์เรายังมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมากอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้จำเป็นต้องมีการแข่งขันกันทั้งในด้านการศึกษาและการอาชีพ ผู้ใดเรียนได้ดีกว่า มีความประพฤติและความสามารถดีกว่าก็ย่อมมีโอกาสได้ศึกษาสูงขึ้นไป หรือมีความเจริญก้าวหน้าในงานอาชีพมากกว่าผู้อื่นเป็นธรรมดา ตรงกันข้ามผู้ที่ไม่พยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความประพฤติไม่ดีหรือไม่มีความสามารถก็ย่อมไม่มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในงานอาชีพเหมือนผู้อื่น บางทีถึงกับหางานทำไม่ได้ หรือถึงแม้จะหาได้ก็เป็นงานหนักมีรายได้น้อย ไม่พอแก่การครองชีพก็มี ดังนั้นในระยะเวลาของการเป็นเด็กอยู่นี้ จึงถือว่าเป็นระยะเวลาที่สำคัญที่สุดของการเตรียมวิถีชีวิตสำหรับภายหน้า ถ้าเด็กคนใดตั้งใจเล่าเรียนตั้งแต่นั้น เพียรฝึกตนดี ให้มีความประพฤติและมีความสามารถดีแล้วก็ย่อมเป็นที่หวังได้ว่าในอนาคตจะต้องมีหน้าที่การงานดีกว่าคนอื่นอีกเป็นจำนวนมากทีเดียว ถ้าบรรดาเด็กไทยทำได้เช่นนี้ด้วยกันทุกคนก็ย่อมจะหวังผลได้ว่า พลเมืองของชาติไทยในอนาคตจะมากด้วยคนดีและมีความสามารถ ซึ่งจะทำให้ชาติไทยที่รักยิ่งของเรารักษาเอกราชเอาไว้ได้และมีความเจริญรุ่งเรืองแข่งกับชาติอื่นๆ ได้อย่างแน่นอน ดังนั้นในวาระสำคัญสำหรับเด็กของชาติ คือวันเด็กปีนี้ ข้าพเจ้าจึงขอมอบคำขวัญให้แก่บรรดาเด็กๆ ทั้งหลายของชาติด้วยความรักและปรารถนาดีว่า

"เยาวชนฝึกตนดีมีความสามารถ เป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต"

หวังว่าบรรดาเด็กไทยผู้รักชาติไทยทั้งหลายคงจะจดจำนำเอาคำขวัญนี้ไปปฏิบัติตามเพื่อความก้าวหน้าของตนและของประเทศชาติต่อไป

ในสุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ได้โปรดคุ้มครองอภิบาลและประทานพรให้เด็กไทยทุกคนจงรอดพ้นจากภัยพิบัติอุบัติหวันตรายทั้งปวง ขอให้ทุกคนจงประสบแต่ความสุขพรชัย คืออายุ วรรณะ สุขะ พละ และมีสติปัญญาอันเฉลียวฉลาด เพื่อจะได้เป็นกำลังอันสำคัญของประเทศชาติในอนาคตต่อไป ด้วยความรักและความปรารถนาดี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวรัชณี คำน้ำปาด เกิดวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2521 ที่จังหวัดเชียงราย จบการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปีการศึกษา 2543 และเข้าศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิตที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544